ԱԲՕՆԷ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ
Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան
ՍԹԱՄՊՕԼ ԻՉԻՒՆ
Պիր սէնէլիք . . . 200 ղշ.
Ալթը այլըգ . . . . 100 »
Իւչ այլըգ . . . . 55 »
ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՒՆ,
Բօսթա իլէ իրսալ օլունաճագ-լար իչիւն
Պիր սէնէլիք . . . 230 ղշ.
Ալթը այլըգ . . . . 120 »
Իւչ այլըգ . . . . 60 »
Մէճիտիյէ 1 ղրուշ

ԹԷՐՃԻՒՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

ՄԻԼԼԷԹԷ ՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ... ՎԷ ՄԻԼԻՅԷ
ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ՆԷՎԱՄԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ
Պէհէր սաթըրը իչիւն
1 վէ 2 վէ 3 իւնճի սահիֆէ 5 ղշ.
4 իւնճիւ սահիֆէյէ . . 2 »
ԽԱԲԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ումումա սարրաֆիյէյէ այիտ 2 վէ 3 իւնճիւ սահիֆէլէրէ 6 ղշ.
4 իւնճիւ սահիֆէյէ . . 4 »
Ջիֆթած միւտտէթ իչիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր:
Միւվաստար նաֆիաճայա տայիր պէնտլէր մէճճանէն գապուլ օլունմագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ իատէ օլունմայաճագ:
Մէճիտիյէ 1 ղրուշ

Իտարէխանէսի վէ մաթպաասը, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ էսկի Պապը Զապթիյէ սօգաղը քէօշէսինտէ Նումէրօ 8 տէ տիր: —Ղազէթանըն ումումա իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեաֆֆէյի մէվատտ հագգընտա, Միւտիրի ղազէթէ Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունաճագ կիպի, քեաֆֆէյի մէքթուպլարըն տախի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա էտէր:

ԱՍԻԹԱՆԷ 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՀԱԼԸ ՀԱԶԸՐ

Ռուսիա իլէ Ալէմանիա վէ Ավուսթրիա պէյնինտէքի միւնասէպաթ հագգընտա հէր կիւն եէնի պիր հավատիս չըգըյօր, հաթթա պու տէֆա պու իքի միւթթեֆիգ տէվլէթլէր իլէ Ռուսիա պէյնինտէ եէնիտէն միւնասէպաթը տօսթանէտէն պահս օլունմայա պաշլանմըշ իտի տէ, Բեթերսպուրկտան չէքիլէն պիր թէլէկրաֆ պու խապէրի թէքզիպ իտիյօր:

Պունտան էվվէլ Ռուսիա տէվլէթի պու իքի տէվլէթլէր իլէ ույուշմանա չալըշմագտա իքէն, պու տէֆա պուննար Ռուսիանըն մուհապպէթինի գազանմագ իչին չալըշմանա պաշլամըշլար տըր: Պու թէշէպպիւս Ալէմանիա վէ Ավուսթրիա թարաֆընտան Ռուսիայը զաֆիլէթտէ պըրագմագ իւզրէ տիւշիւնիւլմիւշ պիր թէտպիրէ միւսթէնիտ օլսա կէրէք տիր. չիւնքի Ռուսիա պու իքի տէվլէթին քէնտիսի ալէյհինտէ նիյէթլէրի օլուպ, պիր վէճհ իլէ սուլհու գայրի մէմնունիյէթ պուլունմասը թագըպ իթտիքլէրինի անլայընճա՝ պաշգա պիր բօլիթիգա թութմագ, լուզումունու թէէմին իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունմուշ տըր:

Իշթէ Ալէմանիա իլէ Ավուսթրիանըն պու տէֆա Ռուսիայա պիր տէրէճէյէ գատար մուհապպէթ կէօսթէրմէյէ պաշլամալարը, մահզա քէնտիսինի իղֆալ իլէ թեասիրաթ պիր բօլիթիգատան ալըգօյմագ մագսատընա մէպնի օլաճագ տըր:

Հաթթա բրէնս Պիզմարգ մուգատտէմա Ֆրանսա սէֆիրինէ կէօսթէրմիշ օլտուղու կիպի, պու տէֆա Ռուսիա սէֆիրինէ տախի Ավուսթրիա իլէ օլան իթթիֆագընըն սուլհու կէօզէթմէք օլտուղու, վէ պու սուրէթի բէօյլէ Բեթերսպուրկ գապինէթօսունա տախի կէօնտէրէճէյի մէրվի տիր:

* *

Աւրուպա վասաթի մէսէլէլէրի բէք պիթմէճէք կիպի կէօրիւնմէյիպ, Իւզ պահար իչին օրալարտա եէնիտէն վուգուաթ զուհուրի միւնթէզէր տիր:

Ռուսիա տէվլէթի Իւզ պահարտա Մէրվէ տօղրու հիւճում իլէ զապթ իթմէք իսթէտիկի պազը նօգթալարը էլէ կէչիրմէք իւզրէ օ թարաֆլարա միւթէմատիյէն ասքէր սէվք իթմէքտէ օլտուղու կիպի, Ինկիլթէրրա տախի Իւզ պահար իչին Աֆղանիսթանըն պազը նօգթալարընը թէսհիր իթմէքտէ պուլունմագտա տըր:

Ինկիլիզլէր Աֆղանիսթանը ատէթա զապթ իտուպ, Էմիր Եագուպ խանը պիր վէսիլէ իլէ էսիր սըֆաթըյլա Գալքիւթայա կէօնտէրտիքլէրի կիպի, օղլունու վէ խալէֆի Հէրաթ հաքիմինի Էմիր թային իթմէյիպ, էմարէթի մուհալ պըրագմըշլար, վէ շիմտիլիք Ժէնէրալ Ռօպէրթս պու մէմլէքէթի իտարէ ասքէրիյէսի ալթընտա թութմագտա տըր:

Աֆղանիսթանըն պազը թարաֆլարընտա իխթիլալլէր վուգու պուլմագտա իսէ տէ, Ինկիլիզլէր տէրհալ իւզէրլէրինէ վարըպ իւթիւլլարը պասթըրմագտա, վէ պու վէճհ իլէ Աֆղանիսթանըն հէր թարաֆընը էլէ կէչիրմէքտէ տիրլէր:

Հէր նէ գատար քի պազը տէֆա փիլան վէ եա փիլանըն էմիր թային օլունաճաղը, վէ պազը տէֆա տախի պու մէմլէքէթին պիր գաչ քիւչիւք էմարէթէ թագսիմ օլունաճաղը սէօյլէնմիշ իսէ տէ, անլաշըլտըղընա կէօրէ, Աֆղանիսթան պիր տահա էմարէթ կէօրմէյէճէք, վէ Ինկիլիզլէր օրատան չէքիլմէյէճէք տիր. հաթթա Աֆղանիսթանըն շիմալի ղարպի ճիհէթինտէ պուլունուպ, Ինկիլթէրրա միւսթէմլէքեաթընտան էն ուզագ օլան Հէրաթըն տախի միւշթէրէքէն իշղալի իչիւն, Ինկիլթէրրա թարաֆընտան իրանա պաղըրըլըպ թէքլիֆաթ վուգու պուլմագտա օլտուղու տախի թէքրար թէքրար խապէր վէրիլմէքտէ տիր:

Էկէր իրան պու թէքլիֆաթը գապուլ իտուպ Հէրաթը Ինկիլիզլէր իլէ թագսիմ իթմէյէ գալգըշըր իսէ, պու իքի տէվլէթ իլէ Ռուսիա պէյնինտէ պիր պէօյլէ միւհարէպէ վուգու պուլմագ պիլէ, Ռուսիանըն մուախխարէն ինթիգամընը իրանտան ալաճաղը, վէ իրանըն տախի Աֆղանիսթանա տէօնէճէյի շիւպհէսիզ տիր:

* *

Վագիթ կազէթասը Միշէլ բաշանըն մէտհ ու սիթայիշ իլէ թէքլիֆաթընը իսթիխտամ իթմէք իչիւն եավաշ եավաշ չալըշըյօր, պու կիւնքի նիւսխասընտա տախի պու եօլտա պիր մագալէ եազմըշ տըր:

Բըլմըլմալըն եազըլմասը իլէ պիլմէնլէրին թէղեյյիւրինտէն հասըլ օլաճագ մէնֆաաթլարը սայըյօր, վէ պիզիմ սայտըղըմըզ մէզիյէթլէրի չիւրիւթմէյօր իսէ տէ, Միշէլ բաշանըն եարաճաղը եէնի մաղազալար վէ պինալարը ասթէ թա էն մէշհուր չարշըլար աճիպ պըրագաճագ պիր սուրէթտէ թավսիֆ իտիյօր. չարշըլարըն էքսէրիսի կէօրմիւքլէրի չէքէրի թավսիֆ իտէրլէր իսէ տէ, Վագիթ ճէնէթ թավսիֆ իտէնլէր կիպի, բարմաղ խանէլէրի չէքէրի կէօրմէք, ... վէ պու թավսիֆ խաղալը չայըրանէսի օ գատար վասի տիր քի, կէօզլէրինի գապաղը կիպի, Սթամպօլ խալքընըն Էվրուպա թարաֆընը գայպէթ միւ, քէնտի պինալար իլէ վէ մունթազամ պիր բըլմըլմ իլէ միւզէյյէն պիր սուրէթտէ կէօրիւր, վէ օ հալտէ Միշէլ բաշանըն թաաքիպ իթմէքտէ պուլունտուղու թէքլիֆէ պուլունմագ:

Վագիթ պու խայալաթը չայըրանէսի թէղեյյիւրինէ էհալիմիզին պու մէսէլէյէ օլան մէրագը, ղարուրէթէ պիր նագար անլաշըլմըշ չայըրըքլըն տիկէր ճիհէթինի եանի ալըպ-մաղ ղէրմէնը տախի իւգա իսէ պիլիր իսէ:

Վագիթն սէօզլէրինէ իննանըլըր իսէ, Բարիզ վէ Լօնտրատա պանքէրլէր վէ սէրմայէտարլար պու իշին քէ սէլէրինի աչըգ իթմէնլէրի գատար աղաճ վէրմէյէ հազըր պուլունուրլար, ամմա հէր պիրի

ամէլիյէրինտէն էվվէլ վէրմէճէ չալըշմագտա իմիշլէր:

Էվվէլա թէլէկրաֆլարտա պուլունան տայիր պիր խապէր կէօրմէտիկ. Մէքթուպ կէլիպ, Մէճլիսի թէշրիի կիպի, վէ պու հալտէ կէնտի խարիճ թանպերը նէրէտէ ալըյօր:

Սանըրըն՝ Ալէմանիա օրտուսու վէր խուսուսունտա օ գատար խուսուսի օլան էվրագա պանքէրլէրինի ալմալարը նէտէն իհթիյաճ իտիյօր. պիզիմ մէնզիլիմիզ կիպի, Սթամպօլուն վէ պէլքի ումում Շարգըն թէճարէթինի էլլէրինէ կէչիրիպ, Ֆէվզէլատէ թէմէթթիւ խաճէթլէրինի պիլտիքլէրինտէն տէյիլ մի. օնլարըն պու թէմէթթիւյի պիզիմ թէզարրուֆումուզ տէմէք տէյիլ մի տիր:

Վագիթ պիզէ էսէմէսինտէ իսէ խանէ իթմէք կիպի պիր էսաս իթմէք իսթէյէճէք իսէ, հիչ օլմազ իսէ, պու սիւալիմիզէ ճէվապ վէրմէլի տիր:

Վագիթ կազէթասը հէր վագթ թիւրքչէտէն պիր չօգ հավատիսլէր նագլ իտուպ նէշր իթմէքտէ օլ-տուղու հալտէ, Թասավվուր օլունաճագ չէյ տիր քի, պու պապտա մէզքիւր կազէթէնին Սթ...սի տախի պիր խապէր իլէ կէօրմէք եանլըշ տըր պիլէ միւսթաղնի թէլէկրաֆը տա կազէթասընա նագլ իթմէյէ պաշլամայօր:

Իշթէ մէզքիւր թէլէկրաֆ շու տուր.

«Տէրասաաթէ 28 Նոյէմպէր

«Սըր Հէնրի Լէյըրտ Տէրասաաթէտէ բըրթըրմիշ ինիճուր իչիւն Մ. Միշէլին վէքիլ պուլունտուղու պիր Ֆրանսըզ գումբանիյասընա վէրիլմէսի միւթէսավվէր օլան իմթիյազա գարշը բըօթէսթօ իթմէք մէզքիւր գումբանիյա իսմինտէ իմթիյազ վասըթասըյլա, Ինկիլիզլէրին Հարպիյէ թէճրիպէնին թասվիրատէն ֆրանգ ... բուսթայա օլուպ խանէքէ իտի. Ինկիլիզ սէֆիրի իսէ, պու իմթիյազը ... կէօրիւյօր, մուխալեֆէթ իթմէքտէ պուլունույօր:»

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Մէքթէպլը ֆիւնունը միւլքիյէսինտէ պու չահատէթնամէ կըրթիպ կայմագամլըգլարա թային պուլունան Թեաճիլ վէ Օսման վէ Հասան էֆէնտիլէր, տիւնքի կիւն հուզուրը Շահանէյէ չըգմըշ օլմալարըյլա ղալթ Շահանէ թարաֆընտան քէնտիլէրինէ պէշինէր բիւթ պէտէն պիրէր գըլըճ Մէճիտիյէ նիշանը իհսան պույուրուլմուշ տուր:

Ջաթը Հազրէթը Պատիշահի, Նիշանը մէզքիւրու սըրասընտա, մումահիլէյհ էֆէնտիլէրէ խիթապէն պիր նութգ իրատ պույուրմուշ լար քի, մէալի աթիտէ տէրճ օլունմուշ տուր:

«Մէմլէքէթին իտարէսի հագգընտա քիւշատ իթմիշ օլտուղում մէքթէպտէն, սիզին կիպի սէմէրէլէրի նայլ օլտուղումա քեամալ մէմնունիյէթ իտէրիմ: Իթթիհատը Նըղղըտա պուլունմայաճաղըմըզ թէֆհիմ իտէրիմ. Թարաֆը Շահանէմտէն Սիւրէյյա պէյլի կէօնտէրիմ: Բէֆիգլէրինիզ վէ սաիր իհրազ մէմուրլարընա պիր ղայրէթ օլմագ իւզրէ, սիզի Շահանէմէ ճէլպ իլէ թէվճիհ: Ինշալլահ սիզ տախի մէմլէքէթին իհթիյաճընա մէմուրլարընա տէրաճէ մէսպուգ օլուրսունուզ: Օյլէ բէքիւլէրինիզէ սէվամը Շահանէմի

թէպլիղ էտէրսինիզ: Մէմլէքէթին պու կիպի իտարէ պուլունան մաղլումաթընա, սիզէ վէ էմիրլէրինիզէ իմթիյազ թէպլիղ պույուրմագ ... տէյիլ ... կիւնտէն կիւնէ սէվինճլէ:

—Ինկիլիզ ղազէթալարընըն խապէր վէրտիկլէրինէ կէօրէ, Պապը Ալի Լիպանտա Տիւրզիլէրի խուգուգինէ պիր մէրգէպի ասգէրի իւ ... պէրիլին Մուսթաֆա բաշայա էմր վէրմիշ իսէ տէ, մուսթահֆազլըգ պու սէֆիրի Սըր Լէյըրտըն մուհալեֆէթինէ պինաէն թէհիր իտիլմիշ տիր:

—Թէլէկրաֆտան խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ, Սըրպիստանըն մահզարըն պու կէօրիւշէ լիւզում Օսմանլըլարըն թահմին պիր զարարլարը Իսմիէլ պաշայա ... պիր Պէրպէր Բաշար Ալիւէն պաշա. Պէրլինտէն Սէրտար էֆէնտիլէ պիր թէլէկրաֆ չէքիլմիշ օլտուղու մէրվի տիր:

—Բրիւքսէլ օլունմագտա օլտուղու հալտէ Մ. Թօզվիլ էվվէլքի կիւն Սէֆարէթ Սթամպօլա կէլմիշ օլուպ, մանքիէյի պու թէֆա թէշրիֆի էմտէն Ինկիլթէրէտէն օլան թէվճիհ Օսմանլըյէ Համիլէրինէ վէքալէթ իթմիւշ օլան Հուքումէթի թէմայիլ իթմէք մեքթուպ իլէ պիր ոտէջ օպէր թէսվիյէսինէ Նէվրուզ... Ձօրան սէֆիրին կէօզ...

...

—Ֆիլիպէտէն եազըլտըղընա կէօրէ, Մէճլիսի մէպուսանը Շարգի Ռումէլինին Թէշքիլաթընա տայիր իքինճի քանունի թասթիգ օլունմագ իչիւն...

—Իսթանպոլտան խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ...

—Ալէմանիա իլէ Ավուսթրիա տէվլէթլէրի պէյնինտէ ագտ օլունմուշ մուգավէլէնամէնին պիր սուրէթինի Բուսիայա թէպլիղ իտէճէքլէր իմիշ:

—Հայտար բաշա չէրքէզլէրին իսքեանընտա վէ իսթիխտամընտա գատար թէպտիլ իմթիյազլարըն Թալիպլէրինին Մ. Հաննսօնա իհալէսի միւտթէթ օլունտուղու Շէրիֆ Հալիմ պաշանըն ալէյհինտէ եազըլմըշ կէլճէճէք տըր:

Մէզքիւր կազէթանըն ալտըղը խապէրէ կէօրէ, իշ պու չէրքէզլէրին իսքեանընա Թալիպ լազըմ կէլէն մէմուրլար վէ միւհէնտիսլէր իլէ պէրապէր, ինկիլթէրրա պէօյլէ սէրմայէտարլարընտան վէ պու խուսուսա մէհարէթլի պուլունան պիր գօմփանյա կէլէճէք իչիւն Տէրասաաթէ կէլէճէք իմիշ, վէ ինշաաթը մէզքիւրէ իչիւն լազըմ օլան պարանըն 25 պինինի Մ. Հաննսօն, վէ տիկէր 25 պինինի Մ. Զարիֆի, վէ 50 պինինի տախի մուտարիյէ գալ կէթիրէճէքլէր իմիշ:

—Սթամպօլտա թէմայ օլունան Ինկիլիզ կազէթասընըն ալտըղը խապէրէ կէօրէ, Խուսնիւ էֆէնտի իլէ ռէճիյէ մուտուրու Սըր Պէյճեֆ (Ալիւէն պաշա) պէյլէրի քէնտի ըֆֆէթլէրի կիպի, Ռօմանօֆ Օսմանլըյէ ասքէրի ... Մէճլիսի մէպուսանըն Շահանէյէ էմրինի սէռասքէրը պէօյլէ թէհիր իթմէք թասաւուր իթմէքտէ պուլունտուղու խապէր վէրիլմիշ տիր: Մէճլիսի Ալի չէլթ Սթամպօլա կէլմէքլիկի, խաքիրանէ Շահանէյէ էյիճէ սիւրմէք, վէ խաճաթ խալքը քէնտիսինէ օլմագ, ինէճէ պիր թէթքիգ սէրմայէտարլարը քէնտի պէյինէ խուսուսի օլան իզտիճմա իթմիշ իսէ տէ:

—Տուղէլ խուսուսինին խումս գույմէ գագաթը իթմէմէքտէ պարագլամըշ օլուղու իշիտիլիյօր:

—Գօնթ Զիչինին մախսուսումը օլուպ, սապըգ Մաճարիսթան մէպուսանընտան պուլունան գօնթ Ժօզէֆ Զիչի՝ պիր գաչ կիւնէ գատար կիւսթէնճէ օլան բէթէրպուրկ բէֆագաթ իթմէք իւզրէ Բարիզ Պօղար կիւնիւ Սթամպօլա միւվասալէթ իտէճէք տիր:

—Պապը Պէրտանէրի վուգուաթընըն Փարիզ Տագիմ շանը Մաճառ Ալի պաշա քէրրէ հալալ ... նի ումումիյէ կէօնտէրիլէճէք, հարքընտա մուհաքէմէսինէ պէշ օլունաճագ իմիշ:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Վեհ. Գէորգ Արքեպիսկոպոս Արքայագան Կաթողիկոս Հազրէթլէրի, պու տէֆա Իւսքիւտար Հայօց Վարժարանին Ընծանուէր ընկերութեանց իհտա իթմէքտէ պիր կոնդակ իրսալ իթմիշ, մէզքիւր ընկերութիւնը թէպրիք իտիպ վէ թէմէննի հագգընտա թէշվիք իթմիշլէր, վէ թէքրար ... պուլունմագ իւզրէ խայր հիմմէթինի թէվճիհ իւրէթ խուսուսի տիր:

—

Մուշ սանճաղընտա մուհաճիր սէֆալէթ օլունտուղու հալտէ Ինկիլթէրրա Տուքի Միլլէթի ... օլուտթան Գըրըգալէ Մուշ ... սէֆալէթտէ թէղալ տէվլէթ կէօրէն մէսքինլէրինի մաղիմամաթ սանիհէճէ ալըպ

իթմիշ օլտուղունտան, պիր մէգտար պարանըն էսէրի իլէ պէդէլի ալընմագ Պօղազ ... տէլալէթ պիր ... Արըմ ... մալըն:

Բաթրիգ Ալին. Ներսէս Սրբազան Հազրէթլէրի վէ Մ. Ջերաղ էֆէնտի, Ինկիլիզ սէֆիրի Սըր Հէնրի Լէյըրտ Հազրէթլէրինէ պիր միւրաճաաթ, Հիւքիւմէթի Սէնիյէտէն Մուշ ճիհէթինտէ մուհաճիրլէր իւրին իթմէք նիյէթինտէ պուլունտուղու իմտատ վէ սուալ Հէնուզ պիր թասաւվուրատան իպարէթ օլտուղունտան, պու պապտա աճէլէ խարէքէթի մաղիմամաթը մէվգուֆ իթմէք սէֆիրի միւշարիլէյհ Հազրէթլէրինէ թէմէկին իթմիշլէր տիր:

Մաթպուհի սէֆիրի միւշարիլէյհ Հազրէթլէրի վաթ օլունան մաղիմամաթը մէզգիւրէ միւգէդէ մագալէ պէքլէմէքտէ իմիշ, տէրհալ Մարքի տը Սալիսպիւրի Հազրէթլէրինէ պու մէսէլէ իւզէրինէ Մալիէ թիթրիւմ միւնասէպէթինի մէզպուրիյէթ թային պույուրմըշ տըր:

Սըր Հէնրի Լէյըրտ մէզգիւր մէքթուպ իլէ պէյան խուսուսի Բաթրիգ Հազրէթլէրինին սըր քեաղըթ Մ. Ջերաղ էֆ. մէզգիւր մէտգէթի Միւսլիւման օլունմագ տէյիլ մի, պէրապէր հարամ սակիւլի խուսուսլարըն թաարիզ իտէճէք, վէ պու սուրէթ իլէ Մ. Ջերաղ էֆ. տէ Ռոմա ... տէրհալ ...

Գիզիմ իսէ պու պապտա ... իթթիֆագ մաղիմամաթը սանիհէյէ նազարէն, կէրէք Բաթրիգ Ալին. Ներսէս Սրբազան Հազրէթլէրի, վէ կէրէք Մ. Ջերաղ էֆ. մուհաճիրլէրին մէրգումէնին Միւսլիւման օլունմագը թէքրար գալմագ պիր պանքա թէսլիմ իթմէյէ հէյէթ պիր գաչ կէզ ... պէյան իթմիշլէր, վէ էյէր պունտան էվվէլ ... պիր խուսուսի Բարիզ ... մէքթուպ էլլէրինէ սալըվէրմէյէճէքլէրի ...

Իմտի չիւփհէ եօգ տըր քի, Սըր Հէնրի Լէյըրտ՝ Մարքի տը Սալիսպիւրիյէ իրսալ եազըլմըշ պիր մէքթուպ իլէ Մ. Ջերաղ էֆ. նին պէյանաթը գանուն իւզէրինէ միւթալէա իթմէյէ օլունմագ տըր:

Շունու տախի պէյան իտէրիզ քի, մէզգիւր միւզակէրէ Հազրէթլէրի Բաթրիգխանէնին պէքլէտիկի մաղիմամաթ՝ Հոկտ. 13 տէ եազըլմըշ տամ եազըլմըշ, վէ 27 սինտէ սէֆիրի միւշարիլէյհ Հազրէթլէրինէ տէ պիր մէքթուպլէ մաղիմամաթ թէպլիղ օլունմուշ տըր: Մաղիմամաթ մէզգիւրէյէ կէօրէ, մուհաճիրլէրի մէրգումէ Թերէքէմէ քեարիպ օլունան սիլահլը Թիւրքլէր օլուպ, պունլար Ռուսիա գըթալարընտան հիճրէթ իտէրէք, Մուշ սանճաղը ահալիսինէ խըլալլըլըք իտէրէք քէնտի եէրլէրինտէ էրմէնիլէրին պու փաթըղ մահալլէրինտէ իգամէթ իթտիրիլմէքտէ տիր:

Իշթէ մէսէլէ մէզգիւրէ պու մէքթուպ օլմագլա, սէֆիրի Սըր Հէնրի Լէյըրտ Հազրէթլէրի խուսուսի նազարը յօրթ Սալիսպիւրի տիկէր պիր թահրիրաթ իրսալ իլէ, մաղիմամաթը Էվէլլէրինի թասհիհ պույուրաճագ տըր:

—

Տիւնքի բօսթա իլէ ալտըղըմըզ Ինկիլիզ կազէթալարընտա, աթիտէքի թէլէկրաֆ կէօրիւլմիւշ տիր.

«Տէրասաաթէ, 28 Նոյ.

«Սըր Հէնրի Լէյըրտըն թէգլիֆի իւզէրինէ, զաթը Շահանէ՝ Էրզրում վիլայէթի վէ Զէյթուն գազասը իչիւն Խրիսթիյան կուվէրնէօրլէր (կաւառապետ) թաեին իտէճէք տիր, վէ Զէյթուն գոգըմ-շէրգէլէրինտէ տի մէխսուս պուլունանլար իչիւն աֆվը ումումի իլան իտէճէք տիր:»

ԷՎՐՕՊԱ ԻԹԹԻՖԱԳԼԱՐԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՊԻՐ ՍԷՏՏ

Էվրօպատա պու կիւնքի կիւնտէ իքի իթթիֆագ կէօրիւնմէքտէ տիր. պիրի Ալէմանեանըն Ավստրիա իլէ, վէ տիկէրի Ինկիլթէրրանըն Ֆրանսա իլէ իթթիֆագը ։

Պիր տէվլէթ պէօյլէ պիր իթթիֆագա մէճպուր օլմազ իսէ, եա պաշգասընըն գօրգմասը վէ եախօտ պաշգասընա պիր ֆէնալըգ իթմէք նիյէթինտէ օլմասը իգթիզա իտէր ։ Նէ՛ քիմսէտէն գօրգան վէ նէ՛ տէ քիմսէյի գօրգութմագ խաթէյէն տէվլէթին պաշգալարը իլէ իթթիֆագ իթմէյէ իհթիյաճը եօգ տուր ։

Շիմտի, պագալըմ Ալէմանեա քիմտէն գօրգույօր, Ավստրիա քիմտէն գօրգույօր, Ինկիլթէրրա քիմտէն գօրգույօր, Ֆրանսա քիմտէն գօրգույօր ։ Պիզ զաննիտէրիզ քի, պու տէօրտ տէվլէթտէն հիչ պիրինին չիմտիլիք պիր գօրգուսու եօգ տուր ։ Ինկիլթէրրանըն գօրգմասը լազըմ կէլսէ, Ասիայի վասաթինտէ Ռուսիատան գօրգմասը լազըմ կէլիր. հալ պու քի, մուլթէֆիգի օլան Ֆրանսա ճիւմհուրիյէթի՛ հիչ պիր վագըթ Ինկիլթէրրանըն Հիմալայա տաղլարընըն էօթէսինտէքի մուսթէմլէքեաթընը մուտաֆաա իչիւն, օրայա գատար ասքէր կէօնտէրէմէզ. Ֆրանսանըն՝ օլսա օլսա Ալէմանեայա գարշը պիր նիյէթի օլապիլիր. հալ պու քի, պու տէվլէթ տէ՝ Ինկիլթէրրանըն պէօյլէ պիր մուհարէպէտէ քէնտիսինէ մուավէնէթ իտէմէյէճէյինի թէքտիրտէ իլէ անլար ։ Ալէմանեա իլէ Ավստրիա իսէ, պէյնլէրինտէքի իթթիֆագտան մագսատլարը թէտաֆի օլտուղունու՝ քէնտիլէրի սուրէթէ բէսմիյէտէ պէյան իթմիշլէր, վէ բէօյլէ Պիսմարգըն Ֆրանսա սէֆիրինէ վիրտիյի իզահաթ՝ պուրասընը բէք ալա անլաթըր ։

Տիմէք օլույօր քի, պու տէօրտ տէվլէթ պէյնինտէ հասըլ օլան իքի իթթիֆագըն մագսատը պիր թէճավուզ տըր ։ Պու թէճավուզտա պիրպիրլէրինէ գարշը տէյիլ տիր. չիւնքի Ալէմանեա՝ Ֆրանսայա թէմինաթ վէրմէյի կիպի, Ինկիլթէրրա տա Ալէմանեա իլէ Ավստրիանըն իթթիֆագընը թագտիր իթմէքլէ, պունլարըն ալէյհինտէ պուլունմատըղընը կէօսթէրտի ։ Պու իթթիֆագլարըն Իթալիա, Իսպանիա, Փօրթուգալ, Շուէտ վէ Նօրվէճիա կիպի տէվլէթլէրէ տախի թէալլուգու եօգ տուր, վէ Տանիմարգա իլէ Հօլանտա վէ Պէլճիգայա թէալլուգու օլսա տախի իքինճի տէրէճէտէ տիր ։

Պու հալտէ պու իթթիֆագլար քիմին ալէհինտէ օլապիլիր. պու սայտըղըմըզ տէվլէթլէրտէն պաշգա Էվրօպատա նէ՛ տէվլէթլէր, վար տըր. պիր Ռուսիա իլէ պիր տէ տէվլէթը Օսմանիյէ տէյիլ մի ։

Պու մուլթէֆիգ տէվլէթլէրէ վէ խուսուսի իլէ Դարդանէլլէրէ սօրուլսա, հիչ շիւպհէ եօգ քի, պու իթթիֆագլարընը մուճէրրէտ Ռուսիանըն ալէյհինտէ կէօսթէրէճէքլէր, վէ հալպու պագըլըրը տէվլէթը Օսմանիյէնին մուհաֆազասընը տախի պու իթթիֆագլարըն ճումլէյի մէգասըտընտէն կէօսթէրմէյէ չալըշաճագլար տըր ։

Անճագ պու տէվլէթլէր տէյի՛լ մի տիր քի, իքի սէնէ մուգատտէմ Ստամպօլտա իթթիֆաքլարի գօնֆէրանստա ճիւմլէսի պիրտէն Ռուսիայա հագգ վէրիպ, քէնտիսինի ուսմում Էվրօբանըն նամընա՝ Օսմանլըլարա վուրմագ իզըրէ թէլքին իթմիշլէր իտի ։ Օ վագըթ Օսմանլըլարա գարշը Ռուսիայա պու գատար թարաֆտարլըգ իտէն Էվրօբանըն՝ պու կիւն Ռուսիայա պու տէրէճէտէ տուշմէն օլմասը նէ՞ սէպէպ վէ նէ՞ հիքմէթէ մէպնի տիր ։

Պունտան սարֆը նազար, պու իթթիֆագլար ագտ օլունմագտա իքէն, կէրէք Ալէմանիա իլէ Ավստրիա վէ կէրէք Ինկիլթէրրա իլէ Ֆրանսա Ռուսիա իլէ տախի ագտը իթթիֆագ իթմէյէ մէյլ կէօսթէրմիշլէր իտի. հալ պու քի իթթիֆագլար սըրֆ Ռուսիանըն ալէյհինտէ օլտուղու հալտէ, պունունլա իթթիֆագ իթմէքտէն սօնրա, օ իթթիֆագլարըն նէ՞ լիւզումու գալըր իտի ։

Իշթէ պու վէճհ իլէ իսպաթ օլունուր, վէ պունուն իչիւն պիզ տէֆատէ տէմիշ օլտուղումուզ կիպի, էյնէ մուսիրրանէ պէյան իտէրիզ քի, պու իքի իթթիֆագըն Ռուսիայա տախի թէալլուգլէրի իքինճի տէրէճէտէ օլուպ, ասըլ մագսատլարը տէվլէթը Օսմանիյէ հագգընտա տըր ։

Մալիւմ տիր քի, պունտան պիր չէյրէք ասր էվվէլ Ռուսիայա գարշը տուրուպ Գըրըմ մուհարէպէսինի մէյտանա կէթիրէն, վէ օնուն նէթիճէսի օլան Բարիս ահտնամէսինի ագտ իտէն՝ պու տէօրտ տէվլէթ տիր ։ Տիմէք օլույօր քի, տէօրտիւնիւն տախի Շարգտա մէնաֆիի վար տըր ։

Օ վագըթ պու տէվլէթլէր՝ տէվլէթը Օսմանիյէյի իթիզամ վէ մուհաֆազա իթտիքտէն սօնրա, պունու բալաճ իթտիրէրէք Շարգտաքի մէնֆաաթլարընը պունուն մուհաֆըզլըղը ալթընտա մուհաֆազա իտէպիլմէք իւմիտինտէ իտիլէր ։

Անճագ տէվլէթը Օսմանիյէնին մէմուլ վէճհ իլէ թէրագգը եօլունու թութմամասը իլէ, մէնֆաաթլարընըն թէհլիքէտէ պուլունտուղունու կէօրինճէ, պու տէվլէթի մուհաֆազատան սարֆը նազար իտէրէք, եալընըզ թագսիմ իչիւն ույուշամամայա պաշլատըլար ։

Պիր պինանըն մէֆրուշաթ վէ էշեասընը գարմագ խաթէյէնլէր, օ պինատա եանգըն վուգուընը արզու իտէրլէր իսէ տէ, մէֆրուշաթ վէ էշեանըն եանմասընը իսթէմէյիպ, եանգըն օնլարա սօգուլմաճագ օլտուղու կիպի, ամէյի սէօնտիւրմէքէ նասըլ գօշարլար իսէ, Էվրօպա տէվլէթլէրի տախի Ռուսիանըն տէվլէթը Օսմանիյէյի մաղլուպ իտիւպ, թէգարրուր իթմիշ օլան հալի պօզմասընը իսթէմէզլէր իտի իսէ տէ, քէնտիլէրի կէօզ տիքէն օլտուղլարը եէրլէրին՝ պաշգասընըն էլինէ կէչմէսինի տէ իսթէմէմէքլէրի թապիի իտի ։ Իշթէ պունուն իչիւն Այաստէֆանոս ահտնամէսի իւզէրինէ Էվրօպա տէվլէթլէրի հէր թարաֆտան սէսլէրինի չըգարարագ, պու ահտնամէյի պօզմայա չալըշտըլար ։

Եանկընը պաստըրտըլար. լաքին էշեանըն պիր մըգտարընը տա գաբըպ, եանի պիրիսի Պօսնայը, պիրիսի Գըպրըսը ալըպ, տէվլէթի՛ եանկընըն մաղրուպլըղընտան պէօյլէ պիր մագրուպ իլէ մութէշէքքիր իթտիլէր ։ Պունտան մաադա, պինանըն եանկընտան ալըշ օլտուղու հալտէն պիլ իսթիֆատէ, սայիր էշեանըն տախի չապուգ էլէ կէչիրիլմէսի եօլլարընը աչթըլար ։ Պիրի Անատօլուտա Էրմէնիսթանա, վէ տիկէրի Ռումէլինտէ Սէլանիկէ գատար պիր եօլ աչըպ, իքի ֆըրսաթտա պու եօլլարա կիրմէյէ մուհէյյա տըրլար ։

Էլհասըլ Էվրօպա տէվլէթլէրի չիմտիյէ գատար տէվլէթը Օսմանիյէնի քէնտիլէրի իչիւն մուհաֆազա իտէրէք, Ռուսիայա գարշը տուրմուշլար իքէն, չիմտի պու տէվլէթի թագսիմ իտէրէք Ռուսիայա գարշը կէլմէք նիյէթինտէ կիպի կէօրիւնիւյօրլար ։ Իշթէ չիմտիքի իթթիֆագլար պունտան պաշգա պիր մագսատէ մէպնի տէյիլ տիրլէր ։ Ալէմանիա իլէ Ավստրիանըն իթթիֆագընտան մագսատ՝ Էվրօպաքի, վէ Ինկիլթէրրա իլէ Ֆրանսա պէյնինտէքի իթթիֆագտան մագսատ՝ Ասիա վէ Աֆրիգատաքի մէմալիքի Օսմանիյէնին թագսիմի տիր ։

Մէմալիքի Օսմանիյէյէ Ռուսիանըն նասըլ կէօզիւ վար իսէ, Էվրօպա տէվլէթլէրինին տէ էօյլէ նիյէթլէրի վար տըր ։ Պէյնլէրինտէքի րէգապէթ տէ անճագ պունտան թէվէլլիւտ իտէր ։ Տէվլէթը Օսմանիյէ պու իքի բագիւտէն պիրինի իլէ իթթիֆագ իտէրէք, տիկէրինէ գարշը տուրապէլիր տիր ։ Շիմտիյէ գատար թէրճիհ իթմիշ օլտուղու Էվրօպա իթթիֆագը պունուն իթթիֆագընը բէք ուճուզ գազանմայըլ, քէնտիլէրինէ Շարգտա պու գատար նուֆուզ վէ հուգուգ գազանտըրըրագ սայթըն ալըշ օլտուղու հալտէ, նիհայէթ Էվրօպա իթթիֆագընը տախի թէրք իտէրէք, տէվլէթը Օսմանիյէյի—քէնտիսինէ գազանտըրմըշ օլտուղու—տիւշմանլըգն էլինէ պըրագտը ։

Շիմտի տէվլէթը Օսմանիյէ՝ Ռուսիատան զիյատէ Էվրօբանըն քէնտիսի հագգընտա ֆէնա նիյէթլէրտէ պուլունտուղունու կէօրիւյօր ։ Պու հալտէ էյնէ պունլար իլէ իթթիֆագ իթմէյէ չալըշմագ օլաճագը չէօյլէ տուրսուն, իթթիֆագ իթմէք իւմիտէ պիլէ պուլունամազ. չիւնքի պունլար, քէնտիսի պիր պէօյլէ տուշման իլէ բէնչէլէշմէքտէ իքէն, իմտատընա կէլիրլէր իտի ։

Պէօյլէ օլտուղու հալտէ՝ տէվլէթը Օսմանիյէ օ պիր բազիւյի իլէ իթթիֆագ իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունմաճագ տըր ։

Պու իթթիֆագլարա գարշը պու իքի Շարգ տէվլէթլէրինին մէնաֆիի մուշթէրէգ օլտուղու կիպի, Շարգտա պուլունան քիւչիւք հիւքիւմէթլէրին եանի Ռումանիա, Սըրպիա, Գարատաղ, Պուլկարիսթան, Շարգի Ռումէլի, Եունան կիպի հիւքիւմէթլէր իլէ, Թագսիմ թարաֆտարը Օսմանիյէտէ պուլունան Պուլկարլար վէ Առնավուտլարըն տախի մէնաֆիի տէվլէթը Օսմանիյէնին մէնաֆիի իլէ մուշթէրէք տիր ։ Չիւնքի պէնճէ Պիսմարգըն նիյէթի իւզրէ Ավստրիա Ստամպօլ պօղազլարընա գատար թէվսիի մուլք իթմիյի թագտիրտէ, տէվլէթը Օսմանիյէ Ռումէլի գըթասընը զայի իտէճէք իսէ, պու հիւքիւմէթլէր վէ պու ճինսիյէթլէր տախի հիւքիւմէթլէրինի վէ ճինսիյէթլէրինի զայի իթմէյէ մահքիւմ օլաճագլար տըր ։

Պունուն իչիւն կէչէնլէրտէ պիր պէնտէ մախսուսա պէյան իթտիյիմիզ կիպի էյնէ թէքրար իտէրիզ քի, տէվլէթը Օսմանիյէ Էվրօպատա մունագըտ օլան պու իթթիֆագլարըն նէթիճէլէրինտէն էմին օլմագ իչիւն, Ռումէլինտէքի հիւքիւմէթլէր իլէ պիր սաաթ էվվէլ ագտը իթթիֆագ իթմէլի տիր ։ Հալթա պու իթթիֆագը իհթիմալ իթմէք իչիւն պիր ֆէտաքեարլըգտա պուլունմալը, էյնէ քարըլը չըգար. չիւնքի պու կիւնէ կէլինճէյէ գատար պու մահալլէրի տօղրուտան տօղրույա իտարէսի ալթընտա թութույօր իտի իսէ տէ, պիր տուշման գուհուրինէ՝ պունլար հիւքիւմէթլէրինէ մուավէնէթ իթմէք չէօյլէ տուրսուն, տուշմանա պիրլէշէրէք պունուն ալէյհինէ պուլունուրլար իտի. հալ պու քի պու իթթիֆագ հասըլ օլտուգտան սօնրա, մուհթագ վէ մութագըլ իտարէլէր ալթընտա պուլունտուգլարը հալտէ, գուվվէթլէրինի տէվլէթին գուվվէթինէ գաթ վէ իլավէ իտէրէք, տէվլէթի հիչ պիր տուշմանտան վէ հէլէ Շըմալ թարաֆընտան կէլէճէք հիչ պիր թէհլիքէտէն գօրգմայաճագ պիր հալէ կէթիրէպիլէճէքլէր տիր ։

Էլհասըլ Օսմանլըլար՝ Սլավլար վէ Շարգտա պուլունան սայիր գավմլար իլէ պէրապէր թաթպիգ վէ թէհտիտ օլունմագտա տըրլար ։ Պու թահլիքէտէն գուրթուլմագ իչիւն, թէհլիքէտէ քէնտիլէրի իլէ մուշթէրէք օլան պու գավմլար իլէ իթթիֆագ իթմէլի տիրլէր ։ Անճագ պու սուրէթլէ չիմտիքի թէհլիքէլէրտէն գուրթուլուպ, իսթիգպալլէրինի տէ թէէմին իտէպիլիրլէր ։

Պու իթթիֆագ օ գատար թապիի տիր քի, հալա մէվճուտ օլամազըգ հալտէ Էվրօպա տիփլօմատլարը թարաֆընտան հուսուլ պուլմուշ պիր չէյ նազարը իլէ պագըլըյօր. Էվրօպա իթթիֆագլարընըն պաշ խաէն պուրասը հաթթա՝ պու իթթիֆագլարըն իւչ օլտուղունու պէյան իտէ, գայտ իթտիյիմիզ իլէ իթթիֆագլարըն սօնրա տէվլէթը Օսմանիյէ իլէ Ռուսիա վէ Շարգ հիւքիւմէթլէրի պէյնինտէ մունագըտ օլան իթթիֆագ հագգընտա տըր ։

ՄԱՎԻ ՔԻԹԱՊ

ԱՃՎԱԼԸ ԷՐՄԷՆԻՍԹԱՆ ՎԷ ՔԻՒՐՏԻՍԹԱՆ

ՄԱԺՕՐ ԹՐՕԹԹԸՐԸՆ ՌԱՊՕՐԹՕԼԱՐԸ

Մավի քիթապըն հավի պուլունտուղու պագը մէսայիլի մախսուսէ, սայիրլէրինտէն ագտէմ զիքրէ շայան պուլունմագլա, պիզ չիմտիյէ տէքին օնլարտան պահս իթմիշ իտիք ։ Ֆագատ Մավի քիթապըն էքսէրի միւհթէվիյաթը, Մաժօր Թրօթթըրըն ռապօրթօլարը օլուպ, պունլար տա Էրմէնիսթան վէ Քիւրտիսթան աճվալընա մութէալլիգ պուլունմագլա, պունտան պէօյլէ օ ռապօրթօլարտան պահս իտէճէյիզ ։

Շիւպհէ եօգ տուր քի, Ինկիլիզ գօնսօլօսլարընըն ռապօրթօլարընտա հիքեայէ վէ թասվիր օլունան աճվալը հէպսիմիզ տէ պիլիրիզ. Անճագ, մէզքիւր ռապօրթօլար պիր թագըմ հատիսէլէր վէ խուսուսի պիր թագըմ մէվատտ հավի պուլունմագտա տըրլար քի, գըմէթ պունլարըն գըսմը ազամը տօղրուտան տօղրույա միւլքէթիմիզէ միւթէալլիգ օլմագլա, իշթէ օնլարը գարիլէրիմիզէ արզ իչիւն, Մաժօր Թրօթթըրըն ռապօրթօլարընը, լիւզումա կէօրէ պունլարտան եալըզ խուլասաթըն թէրճէմէ իտէճէյիզ. Պու պապտա պիլտիյիմիզ թաֆսիլաթ վէ հիւսն թէվճիհլէրի հագգընտա պիր պահս իթմէյէճէյիզ, վէ եալըզ անճագ թարիհ իւզէրէ թէրթիպ օլունտուղը վէճհլէ էլէ կէլէն հապէրլէրի թէրճէմէ իտէճէյիզ ։

Նօմ. 1

Մաժօր Թրօթթըր պիրինճի ռապօրթօսունու, Թրապզօնտան Էրզրումա կէլմէյինտէն իքի կիւն սօնրա, եանի կէչէն սէնէ Նոյ. 13 տէ գալէմէ ալըշ տըր ։ Պու ուզուն ռապօրթօտան անճագ աթիտէքի ֆըգրայը, Էրմէնի մուհաճիրլէրինէ տայիր թարիխչէ էհէմմիյէթի օլմասը հասէպիյլէ թէրճէմէ իտէրիզ ։

. . . .

«Ալաշկէրտ վատիսինտէ վէ Պայազիտ թարաֆլարընտա տօղրու, ասայիշին պէր քէմալ օլտուղու խապէր վէրիլիյօր ։ Պու վատիյին խըրիսթիյան սէքէնէսինտէն քիւլլիյէթլի մըգտարը, եանի 2000 տէն 3000 խանէ գատար, Ռուսլարըն հուտուտու կէչիպ կիթտիքլէրի վագըթ արգալարընտան հիճրէթ իթտիլէր, վէ մուհաճէրէթ ալէմանընտա հիճրէթ իթմիշ օլան 2000 խանէտէն անճագ 250 սի մուհթէաչլըգտան ավտէթ իթտիլէր ։ Էրզրումա մուվասալաթըմտէն պէրու, Գրիգորեան (Լուսաւորչական) վէ Գաթօլիք Ռօմէն Արքէպիսկօպօսլարը (Առաջնորդլարը) պանա միւրաճաթ իթտիլէր ։ Պունլար, կէրէք պուրատա վէ կէրէք Գարսսա պուլունան Ռուս մէմուրլարընըն կիրիւ պու մուհաճիրլէրի մէն իչիւն էլլէրինտէն կէլէնի իթմիշ կիպի տիրլէր կէօրիւնիյօր. էյլէ քի նէֆսի Էրզրումտան անճագ 30 խանէ վէ Թօրթօրում ճիվարընտան տախի օ մըգտար խանէ հիճրէթ իթմիշ տիր ։ Չօգ տէֆա Էրմէնիլէրին հիճրէթինէ, գուվվէլի ճէբրիյէ իլէ միւմանաաթ օլունմուշ տուր ։ Ռուսլարըն պու հարէքէթինի պագըլար բէք ֆէնա նիյէթլէ համլ իթմիշլէր տիր ։ Ֆագաթ պէն պիլաքիս օ էֆքեարտայըմ քի պու իշտէ Ռուսլար, Էրմէնիլէրէ խայր իթմէք նիյէթի խալիսէսիյլէ տավրանմըշ տըրլար, վէ պու իշտէ նէ գըլատէ գայրէթ կէօսթէրմիշ օլան Ռուս մէմուրլարը, եանի Գարսսա պուլունան (միւթէվէֆֆա) Ժէնէրալ Լազարէֆ վէ Ռուս իտարէսի զէմանընտա Էրզրում գօնսօլօսու վէքիլի պուլունմուշ օլան Մաժօր (այնի պաշը) Կամսարական վէ մուավինի Նիգօլօզօֆ նամ միւլազիմ, պու իւչ զէվաթ տա Էրմէնի տիրլէր ։ Տիկէր ճիհէթտէն, Պայանտուրա (Ալաշկէրտ) սանճագ Ռուս կուվէրնօրու (Առաքէլօֆ ?) քի խալիս Ռուս տուր, Էրմէնիլէրին հիճրէթինի թէշվիգ իթմիշ, վէ մալիւմ օլան նէթիճէ հասըլ օլմուշ տուր ։

«Պանա խապէր վէրիլտիյինէ կէօրէ, պագը գարիէլէրտէ գաթօլիք Էրմէնիլէր հիճրէթ իթմէք իսթէմէզլէր իտի, ֆագաթ հիճրէթէ մէճպուր օլտուլար, չիւնքի գօմշուլարը պուլունան Լուսաւորչական Էրմէնիլէր քէնտիլէրինին (գաթօլիքլէրին) խանէլէրինի վէ թարլալարը մէհսուլաթընը եագմալար, շէօյլէ ուսմում պիր հիճրէթտէ պէրապէրլէրինէ կէլմէյէ մէճպուր օլունլար ։ Անճագ պիր գարիէտէ թէքմիլ ահալի եէրինտէ օթուրտու, չիւնքի Ժիւմշիտ ագա նամընտա ճիվարտա պուլունան պիր Քիւրտ ազասը, քէնտիլէրինի հիմայէ իթմէքլիյի թէահհիւտ իթմիշ իտի, վէ գաթօլիք Արքէպիսկօպօսունուն իլթիմասը իւզէրինէ հիմայէյի պաշա պու աղայա պիր նիշան վէրտի ։ Ասլա տա տէ գարիէ քէօյիւնտէն թէրք օլունմամըշ տուր տէնիյօր ։

«Էյան Գարս գօմանտանը պուլունան Ժէնէրալ Լազարէֆ Էրմէնիլէրին հէյէթի ռուհանիյէսինի թէէմին իթտի քի, պունուն Էրմէնի մուհաճիրլէրինի իլք պահարտա կէրի կէօնտէրէճէք տիր, չիւնքի չիմտի եանի գըշըն պաշլամասը վագըթընտա կէրի կէօնտէրմէք պէօյլէ իմսանիյէթսիզլիք օլաճագ տըր »

. . . .

Նօմ. 3.

Էրզրում 28 Նոյմ. 1878

. . . .

(Ամէրիգալը միսիօնէր) Մր. Պարնըմ Նոյմ. 1 թարիխլի Խարբութտան եազտըղը պիր մէքթուպտա տէր քի, —«Մէմլէքէթին պու գըթասընտա պիր նէվ րահաթ եօգ տըր ։ Տէրսիմ Քիւրտլէրինի թահթը իթաաթա ալմագ իւզրէ ասքէր կէլտի, ֆագաթ Քիւրտլէր ղասպ ու ղարէթէ տէվամ իտէյօրլար ։ Ասքէրլէրի պիլէ սօյույօրլար ։ Պէն ճէնուպ թարաֆընա տօղրու պիր տէվրի թէֆթիշ իթմէք խաթըր իտիմ, ֆագաթ Քիւրտլէր պա խուսուս օ թարաֆլարտա աշըրտան աշըրա հալը իսեանտա տըրլար, վէ սէյահաթէ եօլճուլուգ իթմէք միւմքիւն տէյիլ տիր ։

«Տէրսիմ Քիւրտլէրի հագգընտա Էրզինճանտան կէլէն պիր գապիթ պանա (Թրօթթըրա) խապէր վէրտի քի, պունլար 6,000 տէն 8,000 գատար օլուպ, էքսէրի Ըրմինիթըն վէ Հէնրինի-Մարթինի թիւֆէնքլէրի իլէ միւսէլլահ տըրլար, վէ կէօրիւնիւր քի պու սիլահլարը, Թիւրք օրտուսունուն Ասիատա մաղլուպիյէթի էսնասընտա էլէ կէչիրմիշ տիրլէր ։

«Տահա պիր մէնզահան ալտըղըմ խապէրէ կէօրէ, Տէրսիմ Քիւրտլէրինին պաշլըճա բէհլէվանլարընտան իքի քիշի Էրզրումըն Ռուս իտարէսինտէ Ռուս հիւքիւմէթի մէմուրլարը իլէ մուխապէրաթը շախսիյէտէ պուլունմուշ տուրլար ։»

. . . .

Նօմ. 4.

Էրզրում 28 Նոյմ. 1878

(Մ. Թրօթթըր լորտ Սալիսպըրիյէ կէօնտէրտիյի 4 նճի ռապօրթօսունտա Էրզրումտա պիր րէիս վէ իքիսի Էրմէնիտէն օլմագ իւզրէ 4 աղատան միւրէքքէպ Տիվանը Հարպըն թէշքիլինի խապէր վէրտիքտէն սօնրա. պիր վէճհի ատի տէվամ իտէյօր ։)

«Իշպու հաֆթա զարֆընտա օն իքի նէֆէր Էրմէնիտէն միւրէքքէպ պիր հէյէթի մէպուսա նէզտիմէ կէլտի, պունլարտան հէր պիրի Էրզրում օվասընտա վէ պիր սաաթտան իքի սաաթ գատար մէսաֆէտէ քէօյլին պիրէր քէօյլին վէքիլի օլուպ, հէր պիրի պանա պիրէր արզուհալ թագտիմ իթտի, քի պունլարտան պիրի հաշմէթլու Գըրալիչէ հազրէթլէրինէ խիթապէն վէ տիկէրլէրի պանա խիթապէն եազըլմըշ իտի ։

«Շիքեայէթլէրինի միւթալաայա վագըթըմ օլմագ իչիւն իքի իւչ կիւն սօնրա էյնէ կէլմէլէրինի, ասհապը խըմիտայա բէճա իթտիմ ։

«Էվվէլ մէզքիւրատ վալի բաշա պանա տօսթանէ պիր զիյարէթ վէրմիշ օլմագլա, ասհապը խըմիտա լէհինտէ քէնտիսինէ սէօյլէտիմ. Էյէր իշի թէֆէրրուաթըյլա քէնտիսինէ խապէր վէրիր իսէմ, խասսէթէն նազարը տիգգաթէ ալաճաղընը պէյան իթտի վէ պու թէֆէրրուաթը վէրմէյի վաատ իթտիմ. Պու արալըգ, տիվանը հարպ րէիսի Մուսա բաշա, պու նէվ շիքեայէթլէրին Տիվանը Հարպա արզ օլունմասը լազըմ կէլէճէյինէ տայիր պիր լայիհա չըգարտը ։ Իմտի, պու էնի մէճլիսէ պիր նէվ միւմանաաթա պուլունմագ իսթէմէտիյիմտէն, թէրէտտիւտ վալիյէ կէօնտէրիլտի, պիլահարէ քի, Տիվանը Հարպըն թէշքիլի իւզէրինէ, ասհապը խըմիտայը օրայա կէօնտէրէճէյիմ, վէ արթըգ քէնտիսինէ պու պապտա սըգընթը վէրմէյէճէյիմ ։» (Տէվամ)

ՏԷՐՍԱԱՏԷԹ ՌԸՀԹԸՄԸ

Տէրսաատէթ լիմանընըն ըըհթըմը խուսուսու իչիւն, Մ. Միչէլ վէրիլէն իմթիյազըն թաֆսիլաթընա տայիր հանիմի Պապը Ալիտէն իգթիզա իտէն տէվայիրէ եազըլան թէզքիրէի սամիյէնին սուրէթի տիր ։

Ստամպօլ լիմանընըն իքի սահիլինէ ըըհթըմ իմլա վէ ինշա վէ սաիր թէֆէրրուաթը նաֆիա ինշաա իթմէք իւզրէ Մ. Մարիուս Միչէլին իմթիյազ իւթասը իլէ վէրմիյէ լայիհասընտա տէրմէյան օլունան թէքլիֆաթ, վէ անըն իւզէրինէ իճրա իտիլէն թաատիլաթը մուլթէզամին Շուրայի Տէվլէթ րիյասէթը ճէլիլէսինին թահթը րիյասէթինտէ օլարագ թէշքիլ օլունան գօմիսիօնտա գալէմէ ալընան մազպաթա՝ օն սէքիզ մատտէյի հավի մուգավէլէնամէ միւսվէտտէսի մուտաճճահաթը վէ էվրագը միւթէֆէրրիգասը իլէ մէճլիսի մախսուսու վիւքէլատէ լէտէլ միւթալաա, լայիհայի մէզքիւրէտէ միւնտէրիճ մէվատտը էսասիյէ վէ թաահհիւտը վագըայա նէզարէն, քեաֆֆէի մէսարիֆ վէ զարար ու զիյանը սահիպի իմթիյազա այիտ օլմագ իւզրէ, Ունգափանընտան Սիրքէճի իսքէլէսինէ վէ Ազապ գափուսունտան Թօփխանէյէ գատար Տէրսաատէթ խալիճինին իքի ճիհէթինէ ըըհթըմ վէ էմթաա վէ էշեա միւճէճահըյէ վազը իչիւն ... (տէբօ) վէ մաղազալար ինշա

վէ Թէեսիսի զըմընտա Թէշքիլ իտէճէյի գումբանեաևա եէմիշ սէնէ միւտտէմմէլէ իմթիյազ իմթասը, վէ եաբըլաճագ րըխթըմ վէ իճտաս խուլէճէք Թարիֆլեր իլէ Թուրուգը պահրիյէ ևուշէրինտէ Տէրսաատէթ Թրամվայ շիրքէթինին իմթիհասը մուվաֆաղաթը շարթը իլէ Թրամվայ վէ օմնիպիւս վէ իքի րըխթըմ արասընտա գարշուտան գարշույա Նագլիյաթ իչիւն չիմտիքի վարօրլարըն միւտտէթը իմթիյազըյէսինին խիթամընտա վարօր իշլէմմէսէ, վէ մէսարիֆի վագըյէ մուգաբիլ՝ րըխթըմա եանաշաճագ սէֆայինտէն Թօնէլաթօ պաշընա բալամար բէսմի օլարագ պիր ֆրանգ, վէ իկրաճ վէ Թահմիլ օլունաճագ էշեանըն պէհէր Թօնէլաթօսունտան իւչ ֆրանգ բէսմ՝ էստա իմթիլասը իլէ, պունա տայիր էշեանըն գըյմէթի նիսպէթի իլէ պիր Թարիֆա Թանզիմ խուլմէսի, վէ տէ վէ մազաղալարա գօնուլաճագ էմթաատան գամթար պաշընա պիր միգտար բէսմ, վէ Գօղազ իչինէ վէ Աատալարա իչլէեէն վէ կեմի չէքէն վարօրլարտան րըխթըմա եանաշաճագ սէֆային վէ սանտալ վէ գայըգլարտան վէ էշեա վէ եօլճու վէ հայվանաթտան պիրեր բէսմը ալընմաքլա իքթիֆա իթմէեէ գումբանեանըն հաղգը օլմասը, վէ ֆագաթ բուսումու մուայէնէնին իքթիֆասընտա տուէլը էճնէպիյէ Թարաֆընտան մուվաֆագաթ խուլմէսի հալտէ, սահիպի իմթիյազըն Թարաֆը տէվլէթը Ալիյէտէն Թազմինաթ Թալէպինէ սէլահիյէթի օլմամասը, վէ միւճէտտէտէն կեօմրիւք վէ ռըհհիյէ վէ լիման տաիրէլէրի ինշա իլէմմէք իւզրէ հիւքիւմէթը Սէնիյէ ճանիպինտէն տախի իշպու րըխթըմլար պօյունա Թէսաուիֆ խուէնէք միրի արազի վէ եօլեէլէսինին վէ րըխթըմլարըն ինշասընտան տօլայը տէնիզ ևուշէրինտէ գազանըլան արազինին մէճճանէն սահիպի իմթիյազա Թէրք խուլմէսի, վէ ֆագաթ պունլարըն սուրէթը Թեսյիմի ինշա խտէճէյի կեօմրիւք վէ տէվայիրի սայիրէ էպնիյէսինին հիւքիւմէթը տէվլէթը Ալիյէնէ Թեսլիմինէ մուալլագ Թութուլմասը, վէ սահիպի իմթիյազըն րըխթըմլարըն պօյունտա էֆրատ էօհտէսինտէ պուլունան մահալլէրտէն եալընըզ ևօլլար վէ մազաղալար վէ րըխթըմլար ինշասը իչին լազըմ կէլէն էմլաքը մէնֆաաթը ումումիյէ իչիւն իսթիմլաք գանունունա Թէվֆիգէն իշթիրա խութպլմէսի, վէ Գօրոգէօյ քէօբրիւսինին իչէրի չէքիլէրէք էն տար մէվգըյնտէ գուրուլմասընա միւսաատէ կէօսթէրիլմէսի, վէ միւտտէթը իմթիյազըյէ խիթամընտա րըխթըմլարա միւչթէմիլաթը վէ գումբանեանըն մալի օլաճագ ... վէ մազաղալարա, վէ նագլիյէ վարօրլարը վէ սայիր Թէճհիզաթ՝ հիւքիւմէթը Սէնիյէնէ Թէրք օլունաճագընտան, տիկէր պիր գումբանեայա իհալէ խուլմէք խմթէնիլիր իսէ, սահիպի իմթիյազըն հաղգը բիւճհանը պուլունմասը, վէ գումբանիանըն իմալ խտէճէյի րըխթըմ վէ Թէֆէրրուաթընա այիտ օլաճագ հասըլաթը ղայրը սաֆիյէնին եւզտէ օնու հիւքիւմէթը Սէնիյէնէ իթա, վէ քէօբրիւ իչիւն սէնէվի պիր պէտէլ իճար Թային վէ իթա ղըլընմասը, վէ ֆէրմանը ալինին իմթասընտա իքի եւզ պին ֆրանգ քէֆալէթ աղչէսի վէրիլմէսի, վէ ինշաաթըն խազինէին աէֆինէ մէտար օլաճագ իւզրէ հիւքիւմէթը տէվլէթը Ալիյէնէ այիտ հասըլաթըն գաբըլէտ իմթիյազը իլէ պիր ինթիգրաղ ագտ խուլմէսի, վէ հիւքիւմէթը Սէնիյէ Թարաֆընտան իճրա ղըլընաճագ Թէֆթիշաթը միւթէզամմին պիր չարթնամէ Թանզիմ խուլիպ, կէրէք րըխթըմ վէ կէրէք ... կեօմրիւկ ... ղամաթ վէ նէզարէթի Թահթընտա պուլունմասը, վէ իշպու ինշաաթ վէ ամէլիյաթ իմթիյազ ֆէրմանը ալիսի Թարիխինտէն իթիպարէն, նիհայէթ 12 սէնէ զարֆընտա իքմալ գըլընմասը, վէ ինշա օլունաճագ րըխթըմլար իլէ եաբիլէ վէ եօլլարըն բըմնըյը, վէ 20 միլիօն ֆրանգլըգ սէրմայէսէ մալիք վէ քեաֆֆեի գավանին վէ նիզամաթը հալիյէ վէ միւսթագպէլէի տէվլէթը Ալիյէեէ Թապի ..., պիր Օսմանլը գումբանեասը Թէշքիլի իլէ, պունուն նիզամնամէի տախիլիսի Թարիխի ֆէրմանը ալիշանտան իթիպարէն օն սէքիզ մահ զարֆընտա հիւքիւմէթը Սէնիյէնին նազարը Թասդիգինէ արզ օլունմասը սուրէթլէրի օլարագ, էսասը մէգըլիֆ գարինի գապուլ վէ Թասդիգ օլուպ, ֆագաթ ճիսրի ճէտիտին եէմիշ իսկէլէսի իլէ Բէնչչէնպէհ բազարը հիզասընա ..., վէ նագլ օլունտուղու հալտէ, Բուն գաբանը քէօբրիւսիւ իլէ արալարընտա պիր մէսաֆէի ճիւզիյէ գալաբագ, պէօյլէ սէֆինէլէրին տուխուլ վէ խուրուճունտա միւշքիլաթ վուգու պուլաճաղընտան, մէզքիւր քէօբրիւլէրտէն եալընըզ պիրիսի բէնչչէնպէհ բազարը իլէ Աղապ գաբուսու վէ Նէմիշ իսկէլէսի իլէ Բուն գաբանը արասընտա Թաեին խուլէճէք էն միւնասիպ պիր մահալէ վազ իլէ, տիկէրի պիւթիւն պիւթիւն գալտըրըլմըղը հալտէ, սէֆայինին խուրուճ վէ տուխուլունտէ Թէբասանէի ամիրէնէ պիր կէօնա միւշքիլաթ գալմայաճաղընտան, Թէրք օլունաճագ քէօբրիւ վարիտաթընա մուգաբիլ պիր մուճիպի մուգավէլէ հիւքիւմէթը Սէնիյէյէ եւզտէ օն հասըլաթը ղայրը սաֆիյէ վիրիլմէսի, վէ րըխթըմ բէսմինին էշեարի Թիւճճարիյէեէ աիտ իլէ, միւսթէհրիքէաթը տախիլիյէ վէ էշեարի միրիյէ իլէ էֆրատը էհալիյէ սայիր հավայիճի զարուրիյէնին բէսմինէն միւսթէսնա Թութուլմասը վէ պէշ սէնէ պին ֆրանգ քէֆալէթ աղչէսի վիրիլմէսի, վէ պու էսասլարա Թէվֆիգէն չէրայիթի միւթէֆէրրիասը տախի գարարլաշտըրըլարագ, օնա կէօրէ լազըմ կէլէն մուգավէլէ վէ չարթնամէլէրի պատէհու Թանզիմ օլունմագ իւզրէ, զիքր օլունան էսասլարըն վէ պիլխասսա Գօղազիչինէ վէ Աատալարա իչլէյէն վարօրլար իլէ րըխթըմա եանաշաճագ մէրաքիպի պահրիյէ վէ էշեա վէ եօլճու վէ հայվանաթտան վէ ինտաս օլունաճագ Թուրուգ վէ վէսայիթի նագլիյէտէն գումբանեանըն ալաճաղը բէսմլէրին էսաս վէ նիսպէթի վէ իճաբ իթտիքճէ Թէզեիտ վէ եա Թէնզիլի իչին եաբըլաճագ Թարիֆալար՝ Շուրայի Տէվլէթին գապուլ վէ Թաստիգի իլէ մերի իւլ իճրա օլմասը, վէ սալիֆ իւլ պէյան ինշա օլունաճագ կեօմրիւք վէ ռըհհիյէ վէ լիման տաիրէլէրինին՝ հիւքիւմէթը Սէնիյէնին Թային իտէճէյի բէսմ վէ միւսաաթա՝ վէ ինթիխապ էյլէյէճէյի մէվգըլէրտէ ինշա գըլընմասը, վէ րըխթըմլարըն ինշասընտան տօլայը տէնիզ ևուշէրինտէ գազանըլան արազինին մէճճանէն սահիպի իմթիյազա Թէրքի իչին արզըտա գալաճագ էմլաք վէ արազի սահիպլէրինին Թէմամի Թէմինի հուգուգ վէ մէնֆաաթլարը գայիյէսինին խութհասը իլէ պէրապէր, պունա Թէրէթթիւպ իտէն գույուտատըն պէր վէճհի մուհարրէր Թանզիմ գըլընաճագ մուգավէլէ վէ չարթնամէյէ տէրճ օլունմասը, վէ քէօբրիւ իչիւն սէնէվի Թային օլունաճագ պէտէլը իճար՝ սալիֆէ հասըլաթընտան հիւքիւմէթը Սէնիյէնին մէնաֆիինէ էն զիյադէ մուվաֆըգ օլաճագ պիր հիսապ իւզէրինէ գըյաս խուլմէսի, վէ չիմտիքի միւտտէթը իմթիյազիյէնին խիթամընտան սօնրա, շիրքէթին Նագլիյաթ իչիւն իշլէտէճէյի վարօրլարըն պիր կէօնա իմթիյազ վէ ինհիսար Թահթընտա օլմամասը, վէ Թէշքիլի իտէճէք գումբանիա՝ տէվլէթը Ալիյէնին գավանին վէ նիզամաթըն հալիյէ վէ ամթիյէսինէ վէ տօղրուտան տօղրույա մէհաքիմի մահալլէլէ Թապի օլմասը մատտէլէրի իլէ սայիր մէվատը միւթէֆէրրիլէնին տէրճի իլէ ֆէրմանը ալինին իտասը վէ իթասը Թէզէքիւրի վէ Թէնսիգ օլունմուշ, վէ պիր խմթիղամ իրատէի սէնիյէյի ճէնապը Բատիշահի տախի օլ մերքէզտէ միւթէալլիգ պույրուլարագ, իգթիզա իտէն տէվայիրէ մալումաթ օլտուղու պէեանը իլէ, Թեզքէրէ իրսալ օլունմուշ տուր:

ՇԱՐԼԱԹԱՆԼԱՐ

Ցօգթէօր Ճէլալեան էֆ. Թարաֆընտան մաթպաամըզա մուհիմ պիր մէգալէ իրսալ օլունմուշ օլմաղլա, պէր վէճհի աթի տէրճ խուլընըր, վէ միւթալէաի մախսուսէմիզ տախի զիյըընտէ պէյան օլունմուշ տըր.

Ճիւմլէնին մալումու տըր քի, Թիւրքիայըմըզտա օլտուղու կիպի, մէտէնի մէմլէքէթլէրտէ ումումէն հէր պիր էսնաֆըն պիրէր նիզամլարը վար տըր, վէ հէր էսնաֆ մէզքիւր նիզամա իթաաթ իթմէյէ մէճպուր տըր. Հաթթա տիւքենճիլէրին պիլէ քէնտիլէրինէ մախսուս պիր նիզամլարը օլտուղու ամմէյէ մալիւմ տիր: Էկէր նիզամսըզ գայտէսիզ պիր էսնաֆ գալմըշ իսէ, օ տա հէքիմլէրին էսնաֆը տըր տիյէ խամթա իթմիշ օլմայըզ: Նասըլ քի աէֆամթէ պիլըրմիշիզ տիր, էրինէ պիր վուգուաթտան տօլայը իշ պու մէգալէյի գալէմէ ալըպ, էհալիմիզին խուսուսիյէ ճանըլ գըրմընա պու պապաթ պագը մալումաթ վէրմէեէ մէճպուր օլմուշուզ տըր: Շէօյլէ քի, տէկիլ եալընըզ Թաշրալարտա իլա նէֆսի Սթամպօլտա տախի պիր Թագըմ չարլաթան էսնաֆ Թօրճալարը՝ Թէպապէթին հիչ պիր լուզումլու Թէնէտէն մալումաթլարը օլմատըղը հալտէ, պիլէ, պու ճէհալէթլէրինի այագլարընտա իթմէքտէ, հէքիմլիք իթմէքտէ վէ էհալիի ֆուգարանըն սըհհէթ վէ աֆիյէթլէրինի իխլալ իլէ էհալինին քէնտիլէրինէ սէրմայէ իթմէքտէ տիրլէր: Պունտան մաատա պու գատարընա տա գանաաթ իթմէեէրէք, ատըլարը էրէր էրմէզ կիպի մուալիճէլէր տախի եաբըլմագտա տըրլար:

Պիզիմ պիլտիյիմիզէ կէօրէ, պիր ատամ հէքիմ օլապիլմէք իչիւն, ագալլի սէքիզ օն սէնէ Նիզամը վէճհ իւզրէ մէքթէպլէրտէ օգումալը, տէրսլէր ալմալը, խասթախանէլէրտէ միւքիմմիլ հօճալարա խուրումէթ վէ բըրաթըգա իմմէլի, վէ իմթիհանլարընը իքմալ իլէտիյինի միւշահէտէ չահատէթնամէ ալմամըշ, վէ իշթէ օլ վագըթ սէրպէսթիյէ հէքիմլիք իթմէեէ ռուխսաթը օլապիլմէլի տիր: Շու բաստընը տախի պիլմէլիյիզ քի, Եվրօբատա պու գատարըյլա տա իշթիֆա օլունամայօր, Թէպապէթ իլմինի Թէհսիլ իլէ Թահսիլ իլէտիքտէն սօնրա, բէք չօգլարը պարը պարը Թէպապէթին եալընըզ պիրէր գըսմը իլէ մէշղուլ օլմագտա տըրլար. մէսէլա կէօզ հէքիմի պարը, գուլագ, պօղազ հէքիմի պարը, ֆրէնկի վէ սայըր կիզլի խաստալըգլար հէքիմի պարը, պէյինէ տայիր խաստալըգլար հէքիմի պարը վար, վէ ղայրիհիմ. չիւնքի պիւթիւն Եվրօբանըն էֆքեարընը կէօրէ, էլէքտրիք հէքիմլիք սէնաաթընըն Թահսիլի օլ տէրէճէ կէնիշ տիր քի, պիր ինսանըն աղըլ նէ գատար տա ֆայիգ վէ գուվվէթլի օլսա՝ Թէպապէթին հէր գըսմընտա տէրէճէի քէմալէթէ ատա վարամազ:

Պալատէ պաշթ ու պէյան իթթիքլէրիմիզ էֆքեարը վուգուաթըլա տա իսպաթ խուլիմ.

Իչպու Նոյէմպէրին 17 ինճի կիւնիւ, պիչարէ տէլլալըը չօճուղըն պիրի ֆէնա պիր հալտէ պէնտէնիզէ միւրաճաաթ էթթի: Պու պիչարէնին պիր էլի մուայէնէ իտէրէք սօրտուղ սուվալ իթթիքտէն սօնրա, անլատըմ քի, խաստալըղը չիլինկիր էսնաֆընտան պիրի պու չօճուղա «սէն ֆէնա սուրէթտէ ֆրէնկի իլլէթինէ տուչար օլմուշսուն» տիյէրէք, պիր Թագըմ ճիվալը վէ քիւճիւքի իլաճլար իսթիմալ իթթիրմիշ, վէ պու սուրէթլէ չօճուղուն սըհհէթինի խարապ իթթիքտէն սօնրա եաղտաալը սալը վէրմիշ տիր:

Շիմտի չօճուգ էօյլէ ֆէնա պիր հալէ տուչար օլմուշ տըր քի, Թարիֆ գապուլ էթմէզ. պարի չօճուղտա պու կիպի պիր խաստալըղըն էսէրի պուլունմըշ օլսա, խայըր, օ տա եօգ: Պու կիպի վուգուաթլարըն Սթամպօլտա սաթ ու հէսապը եօգ իսէ տէ, չիմտիլիք պունլարըն Թաատատընտան սարֆը նազար իտուպ, պաշլըճա էհալիմիզին ճանըլ գըրմընա չու նաահատը վէրիրիզ քի, պու մատտէնին աշաղըսընտա չարլաթանլարա միւրաճաաթ իթէրէք, սըհհաթլէրինի խարապ վէ պէհուտէ եէրտէ պարալարընը սարֆ իթմէսինլէր, եազըգ տըրլար:

Պու պապտա ճէմիյէթը Թըպպիյէի միւլքիյէնին նազարը տիգգաթընը ճալպ իթէր, վէ եօ- Թէտէն պէրի վուգուա կէլմէքտէ օլան շու ուլզգունլուղլըն պիր ան էվվէլ էօնիւնիւ ալմասընը ըֆճա էյլէրիզ. Տ. Ճէլալեան

Թէրճ. Էֆքեար.— Պալատէ մուհարրէր մէգալէնին սահիպի Ցօգթէօր Ճէլալեան էֆէնտի, պու խուսուսա տայիր տէֆաթլա ղազէթալարտա իթիրազլար պէեան իթմիշ իսէ տէ, Թէէսսիւֆ օլունուր քի, ճէմիյէթը Թըպպիյէի միւլքիյէ չիմտիյէ գատար իթթիրազըթ վէ իխթարաթը մէզքիւրէյի աղըա նազարը տիգգաթա ալմամըշ տըր. Էկէր մուամէլէյէ տօգթօրուն իտտիասը հաղգը իսէ, Նիչիւն չիմտիյէ տէկին ճէմիյէթը մէզքիւրէ Թարաֆընտան հիմմէթ օլունուպ տա պիր Թէտապիր իթթիխաղ օլունմայօր. եօգ էկէր հաղսըզ վէ վահի պիր իտտիա իսէ, Նիչիւն բէսմի օլարագ էֆէնտիի մումայիլէյհ գարչը աղհարը իքմալի իպալ օլունմայօր:

Հիւքիւմէթը Սէնիյէտէն՝ պու արա տէվլէթին Եւրօբա տէվլէթլէրի սըրասընտա կէչէճէք իսլահաթ վէ Թէտապիր պէքլէնմէքտէ օլտուղունտան, տէվլէթին Թէշքիլ իթմիշ օլտուղու պաղը տէվայիրին մուամէլէսինէ Պապը Ալի ալա վէ գաթան միւտախէլէ իտէմէյէճէկի ճիհէթլէ, պու Թարզ տայիրէլէր Նիչիւն քէնտիլէրինէ այիտ օլան խուսուսաթտա Եւրօբայա պէնզէյիուպ տէ, իսլահաթ էմրի միւհիմմէնին քէնտիլէրինէ խասթըէթ իտէն հիսսէյի իճրա իթմէզլէր:

Մէսէլա Եւրօբատա քեաֆֆէյի ամէլիյաթ վէ Թըպպալէթ սանաթը պիր մունթազամ նիզամ Թահթընտա իքէն, պուրատա ճէմիյէթը Թըպպիյէի մէզքիւրէտէն բուսումա Նիչիւն օյունէ ճիւմէ ապալար, քեամիլէն Եվրօբատա Թահսիլի իլիմ ու ֆէնն իթմիշ օլտուղու մատամա, չօգլարը տա Եվրօբալը օլտուղլարը, վէ պու Նիզամաթըն քեաֆֆէսինէ աշինա պուլունտուղլարը հալտէ, Մէմամֆիհ չու Թէպապէթին պիր Նիզամ Թահթընտա պուլունմասը, վէ պաշգա ճէհէթլէրի պու Թէտպիրլէրին միւսաատէ իթմէզմէճէկ տէ Պապը Ալիտէն մի պէքլէյիլիյոր:

Պունա՞ տա մը ահըստէնէր իտէր. պունա՞ տա մը գօնսէրլէր իտէր:

Ումարըզ քի պու տէֆա ճէմիյէթը մէզքիւրէ՝ կէրէք Ճէլալեան էֆէնտի իսթիրատ վէ իխթարաթընը, վէ կէրէք պիզիմ միւթալէաի մախսուսէմիզի հիչ պիր ղարազա համլ իթմէյէրէք Նազարը տիգգաթա ալըր, վէ ճանըլ էհալինին պաղը իսպաֆըզ էսնաֆ գաչգընլարընըն բէնճէի հըրս ու Թամահլարընտան գուրթարըր:

ՇԱՐԳ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ

ԹԷՔՐԱՐ ՌՈՒՄԷԼԻ ՃԻՀԷԹԻ

ԳԱՐԱՏԱՂ ՄՈՒՀԱՐԷՊԱԹԸ

Գարատաղըն չիմալ ճիհէթինտէ ամէլիյաթը հարպիյէ.— Նիգսիչին ալընմասը:

(720 Նումէրօտան մապաատ)

Միւքէրրէրէն մէմուրիյէթիյլէ կիտէն միւթէպէրան Նիգսիչէ ավտէթ էտիւպ, արաղալարը ճէլապըշ Թէպլիղ իթթիքլէրինտէ, միւլքիյէ մէմուրիյէթի իլէ ասքէրի մէմուրիյէթի արասընտա պիր գըյլ ու գալ տըր ղուհուր իթթի. միւլքիյէ մէմուրիյէթի մէզքիւր չարթը գապուլ իթմէտէն միլյան խուլօրլար իտի. մէմուրիյէթի ասքէրիյէ իսէ, պու չարթը քէնտիլէրինէ պէօյլէ պիր սայ վէ գիւլ սայարագ բէտտ խուլօրլար իտի: Էկէր մէզքիւր չէհիր գուվվէթ գահրէ իլէ ալընտա իտի, ղալիպլէր իթխաֆընը լուզումլու ... պուլունուրլար տէնու գօրգուլար իտի. վիրանիցաչէհալիսի Ցուկալէ Օսմբօհ պօղազլարընտան Սիւլէյման պաշայա գլաւօգլուդ խուսուպ էօլ կեօսթէրմիշլէր, վէ օ գատար Գարատաղլըըն հէլաք ու Թէլէֆինի մուճիպ օլմուշլար իտի. Գարատաղլըլար պունու պէք ալա պիլուպ, չէթինէն ինթիգամ ալմաղա ահտ իթմիշլէր իտի: Մամաֆիհ իսքէնտէր պէյ գօրգագլըլըն սէսինի գըսարըտը վէ մուգավէմէթինտէ տէվամ իտտի.

Թիւրքլէր արմըրը եաշընըզ Զատրիւլիցա նամ պիր Թապիասա տայանմագտա օլտուգլարընտան, բըբէնա Նիգօլա Նիգսիչ մէվգիինի ալմըշ կիպի սայըրտը, վէ յուլիս 26տա հիւճում իճրա իթթիլէր. Լաքին Գարատաղլըլար Թէլէֆաթը վաֆիրէ իլէ կէրի բիւսքիւրթիւլտիւքլէրի իչիւն, էրինէ էվվէլքի կիպի մուհասըրէ իլէ իքթիֆա իթթիլէր. Էրթէսի կիւնիւ պիւթիւն Գարատաղ Թօբճուսը Վօյվօտ Մաշա Վէրպիցանըն Թահթը գումանտասընտա օլարագ Թրէպէ Թէբէլէրինէ էրիշմիշ, Նիգսիչ չէհրի ևուշէրինէ ամէնչ իթմէեէ պաշլատը, վէ գըրգ սաաթ միւթէմատիեն Թօբ ալթը. պատէհու Թօբճուլարըն Նըըֆը՝ Զատրիւլիցա Թապիասը ևուշէրինէ աթէշ եաղըըրմայա պաշլայըպ, տէօրթ կիւն սէրաբա Թօբա Թութթու: Թօբ աթէշինէ պաշլանտըղընըն էրթէսի կիւնիւ, մէզքիւր Թապիանըն գուլէսի էօյլէ ղէտէլէնմիշ իտի քի, մուհաֆըզ ասքէրի խումէ գէամաթըն արգասընտա չէքիլմէեէ մէճպուր օլտու: Գարատաղլըլարըն եաղըըրտըգլարը աթէշինէտէն ասաքիրի մէրգումէ իւչ տէֆա մէզքիւր խիթհէքեամաթը տա Թէրք իթմէեէ մէճպուր օլտու իսէ տէ, հէր տէֆասընտա Թաէսի Գարատաղլըլարը բիւսքիւրթմէեէ մուվաֆֆագ օլտու:

Նիգսիչտէ սու ղըթլըղը կէօստէրիլ օլուպ, ճամիին եանընտա սու տաղըթըլտըղընտան, Գարատաղ Թօբճուլարը օրասընը քէնտիլէրինէ հէտէֆ իթթիխաղ իտիպ, տօղրուճա օ նօգթայա նիշան ալմագտա իտիլէր: Օգուստոսըն 2ինճի կիւնիւ Օսմանլը մուհաֆըզ ասքէրի ճամինին էթրաֆընտա պուլունմագտա իքէն, պիր կիւլլէ կէլիպ՝ ճամինին պիր տուվարընը եըգըը վէրտի, վէ պիր չօգ Օսմանլը մէզքիւր տուվարըն ալթընտա գալտը: Հէլէ քի բըբէնա Նիգօլա Զէթինէեէ կիթմէեէ մէճպուր օլմաղլա, ամէլիյաթը հարպիյէ պիր ազ վագըթ Թաթիլ օլունտու, վէ մահսուրլար սըգընթըտան գուրթուլտու:

Օ էսնատէ զանն խտէրսին աէվալ Թիւրքլէրէ միւսաիտ կէօրիւնիւպ, Սըրպիստան իլէ Գարատաղ՝ Թիւրքիա ալէյհինտէ մուհարէպէտէ պուլունտուղլարընտան պէրու, Պօսնա վէ Հէրսէք ասիլէրինին էքսէրիսի եա Սըրպիա վէ եա Գարատաղ օրտուսընա ասքէր եազըլմըշ օլտուգլարընտան, Պօսնա վէ Հէրսէքտէ բէք ազ ասի գալմըշ իտի: Հալ պու քի անի պէօլիւքլէրի հէր նէ գատար ղալեբֆլանմըշլար իտի իսէ տէ, էրինէ Սըրպիալը միրալայ Ցէսբօթօվիչին Թահթը գումանտասընտա պուլունան ասի չէթէլէրի Մօսթար վէ Պօսնա-Սէրայ աասաքիրի Օսմանիյէսինէ մուգավէմէթ իթմէեէ քիֆայէթ իտիյօրլար իտի: Ցուլիս 17տէ պու ասիլէր Սէլէպիչ նամ օվանըն պիւթիւն Օսմանլը քէօյլէրինի աթէշէ վէրտիլէր, վէ 23տէ Ավըստրիայա իլթիճա իտէն 1200 Հէրսէքլի՝ Գարատաղ օրտուսընըն հարէքէթինի խապէր ալընճա՝ Պանժանիլէր գապիլէսինին գազասընա կէչմէք իչիւն Կըբէպոլէտէ Թօբլանտըլար: Լաքին Մօսթար պաշասը չիտտէթլէ իշ կեօրիւպ, 8000 մուսթահֆըզ վէ տէօրթ Թօբլա՝ Հէրնիբօթօգ Նամ մահալտէ մէրգում Հէրսէքլիլէր ևուշէրինէ հիւճում իթթի, 200 Նէֆէրինի էօլտիւրտիւ վէ գալանը տա էննիտէն Ավըստրիայա իլթիճա իթմէեէ մէճպուր իթթի, քի օրատա տա 300 Նէֆէրի Թութուլուպ հապս խուլօնտու: Օգուստոս 10ունճու կիւնիւ Ցէսբօթօվիչ տախի կէլուպ, 450 ատամ ղայպ իթթի, վէ Ավըստրիայա կէչմէեէ մէճպուր օլարագ օրատա հիւքիւմէթէ Թէսլիմ օլտու, վէ Լինց Նամ մահալտէ հապս խուլօնտու: Պու մաղլուպիյէթին ևուշէրինէ սըրթըրգ խուեան մէքս օլտու, վէ Պօսնա իլէ Հէրսէք Թէքրար Թիւգ ղայիֆ վէ էհէմմիյէթսիզ չէթէլէր պուլունտու:

Պու մուվաֆֆագըյէթլէր սայէսինտէ Օսմանլը ասքէրի ասիլէրի ուղրաշմագտան գուրթուլուպ, Նիգսիչի մուհասըրէտէն գուրթարմագ իւզրէ Ցուքա պօղազընտան պէօյլիւք պիր Թէճրիւպէ իճրա իթմէք իւզրէ տէ պիւթիւն Օսմանլը գուվվէթինին Մօսթարտա Թէճէմմիւ իթմէքտէ օլտուղու խապէր վէրիլտի իսէ տէ, պունուն ասլը չըգմատը, վէ օգուստոս 16տա բըբէնա Նիգօլա էրինէ օրտուկեահա ավտէթ իթմէքլէ, Նիգսիչ մուհասըրէսինէ էնիտէն չիտտէթլէ միւպաշէրէթ օլունտու: Հէր նասըլ օլուրսա օլսուն Զատրիւլիցա Թապիասընըն ալընմասը գարար վէրիլմիշ օլմաղլա, օգուստոս 19ունճու կիւնիւ աղշամ սաաթ 3տէ գալէնին ևուշէրինէ իւչ Թարաֆտան չէտիտ պիր Թօբ աթէշի իճրա օլունարագ հիւճումէ պաշլանտը. Գարատաղլըլարըն Թօբլարը հէր նէ գատար էյի ճինսըտէն տէկիլ իտի իսէ տէ, բէք կիւզէլ վէ տօղրու Նիշան ալընմագտա իտի. պիր կիւլլէ բէք Նատիր օլարագ հէտէֆէ իսապէթ իթմէզ իտի: Պու էսնատէ պիր չօգ Թապուրլար իչինտէն 300 Նէֆէր ինթիխապ օլունուպ, պունլար գալէնին ևուշէրինէ սալդըրտըլար իտի. Պունլարըն տա իչինտէն իքիյիւզինէ ... եարըմչ ֆէնալը էլ գումպարասը վէրիլտի: (Տէվամը)

ԹԵԼԷԿՐԱՖ

Լօնտրա 4 Գէկտ.

Թայմզ՝ Զար աւէյյհինտէ վուգու պուլան սուլհ գաստ ուզէրինէ պիր պէնտը մախսուս եազարագ տէ-եօր քի, Ռուս հէեէթինին մեսաիհի տախիլիյեսինի իսլահ իչուն իսլահաթ թեճրիւպէլէրինտէն վազ-եաւէ, խարիճի պիր բօլիթիգաի միւստէճէթթերարանէ իթթիխազ օլունսա տահա էյի եարար։

Տրալլինտէն վարիտ օլան պիր թելէկրաֆա կէօրէ, հիւքիւմէթ՝ էհալիյի նիզամըը իչէրէ թահրիք իտէն պիլ ճիւմլէ նաթըգլարը թեվգիֆ իթմէկէ գարար վէրմիշ օլտուղունտան, միւֆսիտլէր լիսանլարընը տահա զիյատէ իթիտալ իւզրէ պուլունտուրուլյօրլար։ Մամաֆիհ՝ էմլաք վէրկիսինի վէրմէեէն չիֆթճիլէրտէն բէք չօգլարը թեվգիֆ օլունուպ չիֆթլիքլէրտէն ճէբրէն թարտ օլունաճագլար իմիշ իսէ տէ, հէեէճանը ումումի սէպէպլինտէն նաշի պու թետպիրտէն վազ կէչիլմիշ տիր. պունտան մաատա պիլէրճէ քեօյլիւլէր՝ մէզքիւր թեվգիֆ օլունաճագ չիֆթճիլէրին խանէլէրի եօնիւնտէ եըղըլըպ հիւքիւմէթէ թէհտիտ կէօսթէրմիշլէր տիր։ Իւճրէթլէրինի վէրմիշ օլան պիր չօգ չիֆթճիլէր էհալի թարաֆընտան չէտիտէն տարպ օլունուպ, հաթթա խուրտուլաշ վէ սագատ իտիլմիշլէր տիր։

Իլէրուտէ իճրա օլունաճագ ինթիխապաթտա էքսէրիյէթ լիպէրալ ֆրգասընտա պուլունուր իսէ, Մ. Կլատսթօն իլէ քէնտի բօլիթիգա տօսթլարը՝ էմլաք մէսէլէսինէ տայիր գանունլիյէթին սէրիանվէ էսասէն իսլահը էլզէմիյէթի հագգընտա պէյնլէրինտէ իթիլաֆ հուսուլէ կէթիրմիշլէր տիր։

Իմփառատօր նամ գըրզէ՝ Մալթատա Ամիրալ Հօրնպիին տօնանմասընա պիլտիրմիշ իւզրէ պիր գաչ կիւնէ գատար հարեքէթ իտէճէք տիր։

Լօնտրա 5 Գէկտ.

Պու սապահքի Թայմզըն պէեանընա կէօրէ Զիլլի ասքէրի Թրանսվալը զապթ իթմիշ տիր։ Պու մուհարեպէտէ Թարաֆէյնին թէլէֆաթը բէք չօգ օլտուղընը Թայմզըն ալտըղը պիր Թելէկրաֆ խապէր վէրմիշ օլմազսա, մէզքիւր կաղէթա պու պապտէ պիր պէնտը մախսուս տէրճ իտէրէք տիյօր քի, Զիլինին, Բէրունըն վէ Պօլիվիանըն մէֆհումըզ վէ սէմէրէսիզ միւնազէալարը իչիւն մէմալիքի մէզքիւրէտէ պուլունան էճնէպի սէրմայէտարլարը օրալարտան չէքիլէճէքլէր տիր։

Ինկիլթէրրա իլէ Իրան՝ կէլէճէք իլք պահարտա Հէրաթը միւթթէֆիգէն իշղալ իթմէք իւզրէ իթթիֆագ հուսուլէ կէթիրմիշ օլտուղլարընը Տէյլի Նիւզ եինէ եազըեօր։ Այնի կազէթանըն պէեանընա կէօրէ. Հիւքիւմէթ Աֆղանիսթանը պիր չօգ քիւչիւք էմարէթլէրէ թագսիմ իթմէկէ գարար վէրմիշ տիր։

Պէրլին 5 Գէկտ.

Եէնիտէն Ալէմանեա իլէ Ռուսիա արասընտա պիր մուգավէլէթ հասըլ օլտուղունա տայիր օլան հավատիս թեքզիպ օլունույօր։ Պու վազիյյէթա սէպէպիյէթ վէրէն չէյ՝ Ալէմանեա իլէ Ավստրիա արասընտա մուգավէլէ օլունան նոգթալարըն Ռուսիա վէլի ահտընա թէպլիղ օլունմասը տըր. մուսաիլէյհ Պէրլինտէ պուլունտուղը զէմանտա քէնտիսի թալէպ իթմիշ տիր։ Իչպու թէպլիղ Ֆրանսայա տա վուգու պուլմուշ տըր։

Դահիրէ 5 Գէկտ.

Մըսըրըն՝ Հապէշիսթան աւէյհինտէ մուհարեպէ թէտարիքեաթընտա պուլունտուղընը խապէր վէրիյօրլար։

Բէթէրսպուրկ 5 Գէկտ.

Ցիւնքի կիւն Զար Բէթէրսպուրկա վասըլ օլմուշ վէ պէյյիւք թէվճճիւհ վէ իլթիֆաթ նիւմայիշլէրի իլէ գապուլ իտիլմիշ տիր։ Շէհրին եանաֆ հէյէթլէրի թարաֆընտան միւշարիլէյհէ բէք չօգ արիզալէր թագտիմ օլունմուշ տըր։ Սուրէթը սահիհէտէ խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ, բէքէնտէ Կօրչագօֆ՝ Ռուսիայա պիր գանունը էսասի վէրիլմէսի թասավվուրը ալէյհինտէ թեվգիխաթը չէտիտէտէ պուլունմուշ տըր։ Ալէլ ուսում զանն օլունտըղընա կէօրէ, Մ. Կիէրս խարիճիյէ նէզարէթինի իտարէ իտէճէք տիր, վէ բէքէնտէ Կօրչագօֆա չիմտիլիք քիմսէ խալէֆ թային օլունմայըպ, բէքէնտի միւշարիլէյհ հէր նէ գատար մէմուրիյէթտէն չէքիլմիշ օլաճագ իսէ տէ, եինէ սայմա պէյյիւք թեէսիր իճրա իտէճէք տիր։ Թեէմին իտիլտիկինէ կէօրէ, Ռուսիա իմբէրաթօրը չէտիտէն բանսլավիզմ ալէյհինտէ պուլունմագ վէ Լիպրօբայա սուլհ ու սալահ թեէմինաթը վէրմէք իսթէտիկինի պէյան իթմիշ իմիշ։

Լը Կօլֆ տը Մօսկօ՝ տիյօր քի, Զար աւէյյհինտէ վուգու պուլան սուլհ գաստ՝ Ռուսիա, Ավստրիա վէ Ալէմանեա արասընտաքի իթթիֆագը մուհաֆազաքեարանէյի թագվիյէ իթմէյէ եարայաճագ տըր։

Պէրլին 5 Գէկտ.

Վիեննայա ավտէթի մուգարրէր օլան բրէնս Բէաւս իլէ բրէնս Պիզմարգ միյանէսինտէ ուզուն միւքեալէմէ ճէրեեան իտիլմիշ տիր։

Սուրէթը մէվսուգէտէ րիվայէթ օլունտուղունա կէօրէ, մուահէտաթը թիճճարիյէ հագգընտա իտիլէն միւզաքէրաթտա, Ավստրիա մուրախխասլարը թարաֆընտան պազը թէքեալիֆի զայըը միւթեէտիլէ վուգու պուլուպ, միւզաքէրաթըն թէեխիրինէ սէպէպ օլտուղունտան տօլայը, Ալէմանիա նամընա օլարագ Ավստրիա րէիսի վիւքէլասը պարօն Հայմէրլէեէ պէեանը թէէսսիւֆ իթմէսի իչիւն, մումայիլէյհ բրէնս Բէաւս մէմուր օլմուշ տուր։

Ալէմանեայը՝ Ռուսիա նուֆուզը թահթընտան գուրթարմագ պապընտա բրէնս Պիզմարգ թարաֆընտան իթթիխազ օլունան բօլիթիգայը՝ ուսում Ալէմանիա մաթպուաթը թահսին իտիւպ պէեանը մէմնունիյէթ իտէեօր, չիւնքի չիմտիյէ գատար Ռուսիալըլար Ալէմանեալըն քէնտի տէվլէթլէրի բօլիթիգասընըն թէրվիճինէ մէճպուր օլտուղլարը զանն իտէրլէր իտի։

Լօնտրա 5 Գէկտ.

Իրլանտալը պիր խայլը բիւգոպօլար էհալինին զարուրէթը հագըրէսի իւզէրինէ, ճէմիյէթը պէչէրիյէեէ օլապիլէճէք թէլգինաթըն իճրասընտան իսթինքեաֆ իթմէկլէրինի, Թահթը նէզարէթլէրինտէ պուլունան բուհպանլարա պէեան իլէմիշլէր տիր։

Իրլանտալը պիր չօգ ասհապը էմլաքա իմզասըզ օլարագ թէհտիտամիզ մէքթուպլար վարիտ օլմուշ տուր։

Ինկիլթէրրա Թէրսանէսինի զիարէթ իտիւպ կէօրտիւյիւ հիւրմէթ վէ րիայէթտէն տօլայը արզը թէշէքքիւր իթմիշ օլան Ռուսիա ամիրալը Բօբօֆուն նամընա օլարագ, պու տէֆա Ինկիլթէրրա պահրիյէ զապըթանը թարաֆընտան պիր զիյաֆէթ քէշիտէ օլունմուշ տուր։

ԻԼԱՆԱԹԸ ՄԻԼԻԷ

. . . Խմբագիր,

Կը խնդրեմք որ հաճիք երկտողիս անկիւն մը շնորհել Ձեր ազգօգուտ լրագրոյ մէջ, կանխաւ ընդունելով մեր շնորհակալեաց հաւաստիքն։

Երկրութեամբ կը ծանուցանեմք որ Գ. Արամ Կիւմիւշեան և Գ. Լեւոն Այասաուր ի նպաստ մեր գիւղի Ազգային վարժարանին միճակահանութիւն մը բանալով, 3 ոսկւոյ արժողութեամբ գպրոցական այլ և այլ գոասպրքեր նուիրեցին վարժարանիս աղքատիկ մանկանց։

Ցաւ քաղցր է մեռնել մեզ, հազիւ 14 և 11 տարեկան բարեյոյս պատանիներ, որք՝ շատ կանուխէն կզգան թէ՝ Հայ վարժարաններն միայն պիտի լինին Հայոց բաղձանքներն, և իրենց այնքան ազնիւ որքան ճշմարիտ զգացումը գործնապէս յայտնելու առիթ չեն կորսնցուներ, ըստ կարելւոյն օգնելով Հայ վարժարանաց. որուն համար պարտ համարեցինք, յանուն վարժարանիս աղքատիկ մանկանց և ի դիմաց Հոգաբարձութեան մեր խորին շնորհակալիքն հրապարակաւ յայտնել առ Գ. Արամ Կիւմիւշեան և Գ. Լեւոն Այասաուր, որք՝ ոչ միայն իրենց հասակացը նախանձելի այլ և տարիքով միայն իրենցմէ շատ մեծ եղող մեկ քանի գիւղացւոց կրնան բարի օրինակ լինել։

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Հոգաբարձեն. Պօյաճի գիւղի, Ազգ. վարժարանին
18/30 Նոյ. 1879
Պօյաճի—Գիւղ   Տ. Գալուստեան

ԱԶԳ

Ազգային խնամատար Ընկերութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ ընկերաց, որ յառաջիկայ Կիւրակէ որ է 25 Նոյմ. Ընդհ. ժողով պիտի գումարուի Ս. Ցովհան Ոսկեբերան եկեղեցւոյն մէջ ժամը 8ին պաշտօնատարց ընտրութեանը համար։

Ուստի կը խնդրուի որ ընկերք իրենց քուէթղթերը բարեհաճին ձգել մինչև յիշեալ կիրակի ժամը 7, և իրենց ներկայութեամբը պատուել սոյն ժողովը, գիտնալով որ ներկայից թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի։

Ի դիմաց Գործ. Ժողովոյ
Ատենադպիր   Ատենապետ
Ա. Փէշեան   Ց. Սամանեան
Բերա 23 Նոյմ. 79

ՆՈՒԷՐ
ԿԱՂԱՆԴԻ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ՑՕՐԻՆԵԱՑ
ՏԻԳՐԱՆ Ս. ՇԱԼՃԵԱՆ

Սոյն գրքոյկը որ գեղեցիկ և ոսկեզօծ կափարիչներով, 24 երեսէ բաղկացեալ և 5 պատկերներով զարդարուած է, տղայոց բաւական լաւ նուէր մը կրնայ ըլլալ, որ նոր տարւոյ առթիւ գիտողութիւնք և երկայն խորհրդածութիւն մի ունենալէ զատ, կը պարունակէ նաև մի քանի բարոյական և զուարճալի պատմութիւնք։

Կը գտնուի Մէրճան չուկայն թիւ 33 Սրապեան Պաղտասար աղայի գրատունը, և կը ծախուի ուրիշ գրավաճառաց քով։ Ի գին 2 ղրշ. արծաթ դրամ։ 3—3

ԻԼԱՆԱԹ

ԶԻՄԷՆԹՕ

Պաղչէ Գաբուսունտա Համիտիեէ խանքէթի իթթիխալինտէ 15 նումերօլու մաղազատա հէր նէվ ինկիլիզ վէ Ֆրանսըզ Զիմէնթօլարընըն խալիսի եէհվէն ֆիեաթլա սաթըլմագտա օլտուղու կիբի, գարֆիցա, չինկօ, չէլիկ, տէմիր քիւրէկ, գուրշուն պօրու վէ եարմա տէմիրի պուլունմագտա տըր։ 20—1

Թօբխանէ Նէճճէրլէրի կէմի իլէ։

Զիւրիւք Պուքսէր ֆիչէնկի գօվանլարընտան հուսուլէ կէլիպ, Գըրգ-Աղաճ ֆիչէնկխանէսինտէ մէվճուտ օլան իքի պին օգգատան տէօրթ պին օգգայա գատար վէրարագ թալաշընտան իզալէ իտիլմիշ թալաշինէն իւչ պին օգգա մըգտարը քիւլիւչէ բիրինճ իլէ, իւչ պին օգգա գատար թուրբո տէնէքէհանէսինտէ հուսուլէ կէլմիշ իմբրա թալաշը, վէ Թօբխանէի ամիրէտէ մէվճուտ օն պին օգգատան օն պէշ պին օգգայա գատար ամիք գավալ թիւֆէնկլէրինտէն չըգարըլմըշ պիլէզիք վէ սայիրէնին պէհասընտան նըրխը՝ եիւզլիւք Օսմանլը ալթընը եիւզ ղրշ. հիսապը իլէ Թօբխանէի ամիրէնին ասհաբը մաթլուպ եէտինտէ պուլունան սէրկի վէ սուրէթլէրինտէն թէնզիլ վէ մահսուպ օլունմագ վէ նըրխը աքէրի այնէն վէ լիրա օլարագ Թօբխանէի ամիրէ խազինէսինէ թէսլիմ գըլընմագ չարթը վէ չէրայթի սաիրէ իլէ ղուհուր իտէճէք թալիպլէրինէ ֆիրուխթը մուգարրէր օլմաղըն, պու կիւնտէն իթիպարէն իշ պու չէհրը Թըշրինի սանինին իւմինին 26 ընճը բազար իրթէսի կիւնիւնէ գատար Թօբխանէի ամիրէ մէճլիսինտէ միւզայէտէլէրի պիլ իճրա գարարը գաթիլէրի վէրիլէճէյի կիպի, իրթէսի սալը կիւնիւ տախի եիւզտէ պէշ զամմը գապուլ իտիլէճէյինտէն, իշթիրասընը արզու իտէնլէրին էյյամը մէզքիւրէտէ սաաթ 10ա գատար մէճլիսի մէզքիւրէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 2—2

22 Թըշրինի սանի 95

Ալի էֆէնտինին Գուլագսըզ օղլու քէրիմէսի Մէրեէմ գատըն զիմմէթինտէ պալիղ մաթլուպու օլան մէզպուրէյի մալիմէնին թեսվիյէսի զըմնընտա մէտռունէնի մէզպուրէնին Գատըրղա լիմանը գուրպինտէ կէտիկ բաշատա Սարայ իչինտէ Պօսթան սօգագընտա վագը 68 նումերօլու 319 զիրա արասատա օլան սիւլիւս հիսսէի շայիասընըն ֆիրուխթու մահքէմէ օլմասը ճիհէթլէ, լէտէլ միւզայէտէ լիրա 100 ղրշ. հիսապը իլէ 6,500 ղրշ.տա թալիպի եօհտէսինտէ թեզայիւտ իտիւպ, Թըշրինի սանինին 17նճի ճումա իրթէսի կիւնիւ մուվագգաթէն գարարտատէսի չէքիլմիշ օլտուղունտան, քեանունի էվվէլին 18նճի սալը կիւնինէ գատար 31 կիւն զարֆընտա թէզայիւտ իտէն պէտէլ իւզէրինէ եիւզտէ պէշ զամմը իլէ թալիպ օլանլարըն Պէեօղլու պիտայէթ մահքէմէսի իճրա տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի, վէ անտէն սօնրա հիսսէի մէզքիւրէնին թալիպինէ գաթիյէն ֆիրուխթու մուգարրէր պուլունտուղու իլան օլունուր։ 3—3

Մուգատտէմա իլան օլունտուղու վէճհ իւզրէ, Բարիզտէն կէլմէ, վէ հէր իքի թարաֆըն 12չէր եարտաղը իւզէրինտէ պէյազ կիւլ տալի բէօմ վէ գարագրըն իզէրինտէ սէֆիտ բէնկ եանի սարը, մավի, եէշիլ, մոր, գըրմըզը, գահվէ բէնկի, ֆիլիզի, թուրունճի բէնքլէր վէ Ցօվակիմ Բաբազ օղլու իմզասը պուլունան խալիս բիրինճ սիկարա քեաղըտլարընըն պու քէրրէ բիյասատա թագլիտի կէօրիւլմէքտէ տիր։ Մէզքիւր թագլիտ քեաղըտըն կիւլ եապը, գարանֆիլ եապը կիպի պիր թագըմ գօգուլար տա իլավէ օլունմուշ տուր քի, թիւթիւնիւն քէնտի գօգուսունտան պաշգա, տըշարտան հիչ պիր գօգու գապուլ իթմէզ օլտուղու, վէ քեաղըտտա գօգու պուլունուր իսէ, թիւթիւնտէ աճըլըգ բէյտա իտէր օլտուղու տըգգաթ օլունտուգտա ֆարգ օլունապիլիր։ Պու սէպէպտէն խալիսինին իթիպարը տախի միւխթէլլ օլապիլէճէյինտէն, պու միսիլլիւ գօգուլու քեաղըտլարտան սագընըլմասը իչիւն, թէքրար իլանընա հաճէթ կէօրիւլմիւշ տիւր։

Մէզքիւր սիկարա քեաղըտլարը խալիսի Սթամպօլտա Թիւթիւն կէօմիւրիւկիւ ճատտէսինտէ Ն. 28 մաղազասը ֆիրուխթ օլունմագտա տըր։ 15—6

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆՕՆԻՄ ՇԻՐՔԷԹԻ

Սէրմայէ	100.000.000 ֆրանգ.	
Իտա օլունան	50,000 000	»
Իհթիյատ սանտըգընտա մէվճուտ	24.176.288	» 29 սանթիմ

ՄԱՂԱԶԱԼԱՐԸ

ԼԻՕՆ	Ս. ՊԷԹՐՍՊՈՒՐԿ
ՓԱՐԻԶ	ՄԱՏՐԻՏ
ՄԱՐՍԻԼԻԱ	ԺԸՆԷՎ
ԼՕՆՏՐԱ	ԻՍԿԷՆՏԵՐԻԷ
ՎԻԷՆՆԱ	ՄԸՍԸՐ

վէ սայըր պիր չօգ պէլտէլէրտէ.

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ պիլճիւմլէ պանգա մուամէլէլէրինի տէր ուհտէ իտէր։

Եահամ իւզէրինէ, իգրազ իտէր. (եօտիւնճ վէրիր)։

Եահամ բէհին ալարագ հիսապը ճարի աչար։

Ֆրանսայա վէ սայըր էճնէպի մէմլէքէթլէրինէ բօլիչա քէշիտէ իտէր։

Համիլինէ ետա օլունմագ իւզրէ իթթիմատնամէլէր վէրիր։

Պօրսա իշլէրի իչիւն վէրիլէն էմիրլէրի իճրա իտէր։

Եահամ հըֆզ իտէր։

Թէսլիմ օլան նագտը գապուլ իտէր, վէ մուգապիլինտէ չէրայիթի մալիւմէ իլէ պօնօլար վէրիր։

Մինաքեօլեան [illegible] (իտարէսի). — Ն. 10 Մէրթէպանի սօգաղը. — Եագուպ խան Ղալաթատա։

COFFRES—FORTS

ՄԻԼՆԷՐ ԳԱՍԱԼԱՐԸ

Մէզքիւր գասալար տիւնեանըն հէր թարաֆընտա քէսպի նամ իթմիշ օլուպ, գավի վէ տայանըգլը տըրլար, վէ աթէշտէ եանմազլար։

Խըրսըզ վէ աթէշէ գարշը թէէմին ճիհէթիլէ, Նասըլ քի Սթամպօլտա, եօյլէ տէ հիչ պիր եէրտէ պու գասալարըն էմսալի եօգ տըր։

Վէքիլի,
ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՎԻՅԼ

Ձէյլ. — Միսիւ Սիտնէյ Նօվիլ, գասա սաթըն ալմազտան էվվէլ մաղազալարընա կէլիպ գասալարը կէօզտէն կէչիրիպ, չէհատէթնամէսինի վէ էվրագը սայիրէյի օգումալարը իչիւն էհալիյէ բէճա իտէր։

Գալաթատա Եիւքսէք Գալտըրըմտա Գէօրգ պէյ խանը։

ՎՕՍԲՕՐ

ՏՈՒԽՈՒՆ ՎԷ ՍԻԿԱՐԱ ՖԱՊՐԻԳԱՍԸ

Գալաթատա Վօյվօտա սօգաղընտա Ն. 23 վէ 2 միւճէտտէտէն քիւշատ օլունմըշ Վօսբօր նամ ֆապրիգամըզտա Եէնիճէնին էն ալա վէ գօգուլու թիւթիւնլէրինտէն, քէմալը տըգգաթլա իմալ օլունուպ, Այասուլուգ նամ մուզիր թիւթիւնլէրտէն ասլա պուլունմամագ չարթը իլէ միւչթէրիլէրիմիզին խօշնուտիյէթինի պատի օլաճագ սուրէթտէ հէր նէվ թիւթիւն վէ սիկարալար պուլունարագ, ուսում տիւքեանլարտա ֆիրուխթ օլունմագտա պուլունտուղու կիպի, բաղլէթլու միւշթէրիլէր թարաֆընտան տախի սըբարըշ օլունտուգտա, քէնտի մաթլուպլարընէ մուվաֆըգ տըգգաթը թամմէ իլէ իմալը իճրա օլունաճաղը, վէ իլէրուտէ կէրէք Պէյ օղլու վէ կէրէք սաիր իգթիզա իտէն մահալլէրտէ աչըլաճագ մախսուս շիւպէլէրիմիզին վէ թային օլունաճագ գոմիսիօնճիլէրիմիզին իճրասընա տէկլին, միւշթէրիլէրիմիզէ սուհուլէթ օլմագ իչիւն սըբարըշ վէրմէք իսթէեէնլէրին չիմտիլիք ֆապրիգամըզա վէ Սթամպօլտա Ալմա ալթընտա Ն. 45 աչըլմըշ չիւպէմիզէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի վէ մէքթուպլա տախի սըբարըշ վուգուինտէ սէրիան իրսալ վէ թեսլիմինէ սայ իտիլմէքտէ տիր։

Մէզքիւր ֆապրիգանըն ասըլ իշի, զաթէն Եվրօբա իլէ միյարը տուխէր իլէ եարբրագ թիւթիւն ալըզ ու իխրաճ եարմագլըգ օլտուղունտան, պու պապտէ թեճարէթէն զիյատէ չէրէֆէ խահիշկէր պուլունտուղու ճիհէթլէ, քեաֆֆէի միւշթէրիլէրի խօշնուտ իթմէքլէ իֆթիխար չալըշաճաղընը բեյաթէլլու էհալիյէ վաս ու պէյան էյլէմէքտէ տիր։ 60—51

Սահիպի իմթիյազ
ԱՆՏՕՆ ՍԱԴԱԵԱՆ

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԵՎՐՕԲԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա, 4 Դեկտ.	
Ինկիլ. եահամը Ինկ. Լիր.	97-5/8
Օսմ. եահամը աչըլըը	10-5/8
» » գարանթը	10-5/8
Իսթիգրազ 65	13-3/4
» 69	13-1/2
» 71	57-3/4
» 72	19-1/2
» 73	11-1/2
Օսմանլը պանգասը	10-3/4
Մըսըր տայ. մուբա հըսէ	50-5/8
» իթթիյատը	77-5/8
Ռուսիա իսթիգրազը	88-1/4
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	-
Փարիզ, 4 Դեկտ.	
Ֆրանս. եահ. 3 % ֆր.	83-92 1/2
» » 5 գրօնսուզ	115-70
Օսմ. եահամը աչըլըը	10-70
» » գարանթը	10-65
Իսթիգրազ 65 ֆր.	66-
» 69	65-
» 73	58-
Մըսըր ֆօնտ. մուբա հըսէ	253-75
Գրէտի Լիօնէ	852-50
Օսմանլը պանգասը	522-50
Ռումէլի չըմէնտօֆէրի	37-
Իթալիա եահամը	81-25
Գամպիօ Լօնտրա 3 այ վատէ	25-24
Վիեննա, 4 Դեկտ.	
Ալթօ ֆիօրին	-
Ռումէլի չըմէնտօֆէրի	-

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Եահ. ում. տիւն աչ. գար.	11-16
Պու սապահ աչըլըը	11-14
Իսթիգ. 63 (Մուքթօն) 6 % ֆ.	65-
» 65 » 6 % ֆ.	65-
» 69 (Բինար) 6	64-
» 72 (Պօն տիւ Թրէզօր)	19-50
» 73 6 % ֆ.	57-
Ռումէլի չըմէնտօֆէր 3	35-50
Աղճէ ֆայիզի %	9-
Ըրբօր Ղըշ	00-
Համալէսիզ »	00-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	4- 8
Սթամպօլ պանգասը	6- 8
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4- 8
Թրամվայ	3-70

ԱԳՉԷԼԵՐԻՆ ՖԻԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշտան	Ղշ. ֆր
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	106-30
Մէթալիք »	117-30
Պէշլիք »	117-10
Պագըր »	360-
Գայմէ »	900-
Ինկիլիզ լիրասը	109-27
Ֆրանսըզ ալթունու	87-13
Ֆօլ	89-28
Գրիմից ալթունու	51-10
Գարպօն գայմէսի	8-76